

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis co-tă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

„Solidaritatea.”

Adunarea generală dela Caransebeș. Pesimizm și optimism.

— Dela trimisul nostru special. —

În apriga și necurmata luptă ce sunt siliți să o poarte, împotriva tuturor neajunsurilor care stau în calea dezvoltării integrale a neamului lor, adepții disciplinei naționaliste, prea rare ori au ocazia să scoată câte o exclamație de bucurie.

Apostoli ai unei doctrine eminentemente optimiste, ai unei doctrine care nu se îndoiește nici odată de izbânda finală, adepții naționalizmului apar totuși în această luptă ca niște soli ai durerii, pasări cobitoare care priit strigătele lor de alarmă răscolesc neconținut liniștea sufletească a creștinilor de toate zilele.

Pe când însă bieții muncitori ai idealului naționalist duc această grea sarcină de a ține neconținut în evidență tablourile în care sunt cuprinse păcatele vieții naționale, de a semnala neconținut prezentul mic și meschin, în fața visului vrăjit al unui viitor și mai strălucit, viața națională a popoarelor în care o asemenea doctrină este în acțiune, nu rămâne staționară.

An de an, clipă de clipă, ea progresează, pe nesimțite, funcțiunile vieții naționale se organizează, organele se diferențează, se întăresc din ce în ce mai bine, sporind puterea de viață și puterea de creație a neamului în toate domeniile în care e chemat să-și aducă tributul geniului său față de civilizația și cultura umană.

Și în asemenea împrejurări, oricât de aspre ar fi necesitățile prezentului, ori cât de nemiloase ar fi conștiința marelor sfurtări ce ne incumbă de făcut, când ocazia ți-se oferă ca să arunci ochiul asupra drumului parcurs, nu se poate să nu te cuprindă un sentiment de legitimă mândrie, nu se poate să nu-ți năvălească în suflet un val de supremă fericire.

Rareori în viața unui luptător pasionat pentru un ideal despre care nu poți zice nici odată că l-ai ajuns, aceste clipe te răsplătesc de toată amărăciunea ce o înduri în decursul războiului fără de cruțare și fără de conținere ce-l porți cu multele și variate neajunsuri și păcate ale neamului tău.

Asemenea clipe sunt acelea pe care ni le-a procurat adunarea generală a Solidarității.

Răsfoiți literatura noastră politică și ziaristică de nu mai departe decât acum un jumătate de secol. Veți găsi în ea cam aceleași tonalități de nemulțumire pentru prezent și de continue aspirațiuni pentru viitor care o caracteriză și astăzi.

Uitați-vă însă la ce am fost acum o jumătate de secol și la frumoasa manifestație a puterii economice românești formată în această jumătate de secol, manifestație care s'a făcut prin adunarea generală a Solidarității și spuneți care român cu suflet nu se va simți cuprins de mândrie în fața acestei manifestații a unei puteri românești pe care strămoșii noștri nici nu au visat-o?

Dar lăsând de o parte puterea economică reprezentată de organizațiile noastre financiare și privind lucrurile numai sub raportul însușirilor neamului nostru căruia nu arareori în toiul luptei pentru conservarea sa suntem aplicați a-i găsi atâtea păcate, oare nu e un titlu de mândrie însăși realizarea acestei admirabile însoțiri menită să aducă rezultate atât de mari în viitor.

Nu e dovadă de pricepere superioară a intereselor sale și de serioasă disciplină înfăptuirea acestui organ care corespunde atât de perfect trebuințelor de organizare generală a vieții noastre economice?

Geneza Solidarității.

„Solidaritatea”, spunea dl Popp, redactorul „Revistei Economice”, care dimpreună cu dl Lăpădatu, directorul Băncii generale de asigurare au binevoit să-mi dea cu toată amabilitatea, multe lămuriri referitoare la viața economică și pentru care le mulțămesc și pe această cale,—s'a născut dintr'o trebuință simțită și s'a organizat sub impulsul ei tocmai cum se zice că funcțiunea creiază organul.

Prima încercare în sensul acesta, care însă a rămas nereglementată, datează încă din anul 1898 când în urma unei constătuiri a mai multor bănci sub impulsul „Albinei”, s'au hotărât întâlniri din doi în doi ani între delegații lor, spre a face schimburi de vederi între ei, luând în acelaș timp hotărârea de a delega revizori pentru a controla afacerile diferitelor bănci.

Inceputul acesta a luat ființă legală în 1907. De atunci an de an se organizează mai bine precizându-și obiectele preocupărilor și atribuțiile. Între altele s'a admis și s'a realizat controlul extrem la toate băncile românești intrate în Solidaritatea. În chipul acesta pe de-o parte băncile griesc mai bine de administrația lor profitând și de experiența revizorului, care face observările convenite indicând și îmbunătățirile ce sunt de introdus în conducerea tehnică și în cea de afaceri a băncii pe de altă parte se stabilește mai sigur și creditul de care poate uza o bancă.

Însoțirea băncilor române a fost îndată relevată și de băncile străine în special cele maghiare care au voit să o imiteze formând — din cauza unei neînțelegeri — două însoțiri care se întitulează, amândouă de regnicolare. Deosemena „Solidaritatea” a fost imitată cu mai mult succes și de sași.

Controlul extern obligator nu a fost realizat însă decât de români și în câțva de sași. Pasul băncilor române a găsit mare răsunset în lumea

financiară din imperiu. Revizii care se fac, din partea însărcinaților „Solidarității” sunt ținute în seamă de cele mai mari bănci, în acordarea creditelor se interesează de aproape dacă o bancă s'a supus sau nu controlului „Solidarității”.

Serbările Solidarității.

Prima ședință.

Prin entuziasmul lor și prin neîntrecuta amabilitate cu care Caransebeșenii au știut să primească pe oaspeții lor, ca și prin numărul mare al participanților, adunarea generală a „Solidarității” s'a transformat într'o serbare dela care fiecare va pleca cu amintiri neuitate.

Oaspeții au început să sosească în Caransebeș încă de sâmbătă dimineața.

Grație unui comitet aranjator format din intelectuali din localitate. Dl Rr. Petru Barbu, director al „Băncii Poporului” și dl Constantin Căltun, șef-contabil al băncii „Sebeșana” care au desfășurat o energie și o amabilitate de nedescris, pentru satisfacerea oaspeților. Fiecare dintre cei sosiți a fost găzduit în familii și pe la hoteluri, evitându-se astfel orice neplăcere.

Prima ședință în legătură cu lucrările adunării generale a „Solidarității” a fost aceea a revizorilor experți care s'a ținut sâmbătă înainte de amiază în sala restaurantului dela Teuși. Ședința a fost intimă. A prezidat dnul *Partenie Cozma*.

La această ședință dl *Ioan Lăpădatu*, directorul Băncii generale de asigurare a celit un foarte important raport cuprinzând o serie de observații făcute de revizorii experți cu privire la rezultatele obținute până acuma prin revizuri și cu privire la mijloacele prin care activitatea băncilor noastre va putea fi îndreptată pe o cale mai rațională.

În cursul debaterii acestui raport ale cărui concluzii au fost primite aproape în întregime au avut loc discuțiuni foarte importante privitoare la chestiunile de conducere tehnică a diferitelor bănci cum și la politica lor de afaceri. Asupra acestui din urmă punct, a făcut expuneri foarte importante dl *Sava Raicu*, directorul băncii „Victoria” din Arad și membru în direcția „Solidarității”, arătând că altă politică trebuie să aibe o bancă mică, cu un capital redus și cu totul alta una cu un capital mare. Dsa a lămurit neajunsurile ce ar proveni pentru unele bănci mai mici când conducerea lor nu ar fi pătrunsă de rolul propriu instituției sale în activitatea economică a neamului.

Caransebeșul — Lăutarii.

În așteptarea adunării generale de a doua zi, oaspeții sosiți și cei care continuau să sosească cu trenurile din provincie, nu se plictiseau.

Pe lângă poziția admirabilă și încântătoare imprevizurimi ale Caransebeșului, care oferă plimbări minunate, sub o climă răcoroasă care te silește seara să îmbraci paltonul, Caransebeșul mai are și alte o mulțime de atracțiuni.

În primul rând înșiși cetățenii lui, vorbesc firește despre români, sunt oameni foarte însuflețiți, români plini de inimă și de entuziasm. În fața acestei vieți românești, atât de vioaie și de puternică nu numai ca

colorit general dar și ea suflet, mirarea te cuprinde cum tocmai aici la Caransebeș și-a făcut loc Burdia. Dar să nu mai stricăm buna dispoziție a lucrurilor cu amintirea acestei jivine a cărei imagine nu poate decât să-i dăguste și care de altfel zilele acestea nu prea a fost văzută la suprafață.

În al doilea rând, aici la Caransebeș sunt lăutari foarte buni, care cântă cu mult sentiment și multă artă frumoasele doine din Bănat. La una din cafenele — Radețki — a concertat pentru solidarități și dl Simicel, care a executat frumos din mandolină mai multe bucăți.

Duminecă. — Adunarea generală.

Exact la orele 10, delegații băncilor care au luat parte la adunarea generală, însoțiți de un public foarte numeros, între care și trei oaspeți din România, delegați de diferite Bănci populare, au fost în sala festivă a magistratului. Galeria era tixită de doamne care făceau o pozoabă frumoasă severei adunări a financiarilor, care după cum m'am putut convinge este foarte serioasă.

Prezidează d. Parteniu Cosma asistat de dd. Sava Raicu directorul Băncii „Victoria” din Arad și d. dr. Tripou, dela Bistrița. Sunt de față peste o sută de delegați.

Dela masa din față unde, grație alesei amabilități a dlui Sava Raicu, care are altă concepție despre gazetari și depre rolul lor decât ar avea bunăoară o adunare sinodală, această multime de oameni de cifre, vărsați în bilanțuri și în tot felul de socoteli, îmi face impresia unui adevărat sinod general al celeilalte mari forțe care, alături cu puterea culturală, stăpânește viața unui neam, anume forța economică. Mărturisesc însă că oamenii aceștia sunt cu mult mai gravi decât o adunare de sinodali eclesiastici.

Cunoscând prin sine valoarea chestiunilor ce-i preocupă și obicinuiți cu toții să se învățască în lumea exactă a cifrelor, ei sunt tăcuți, nu vorbesc nici un cuvânt de prisos afară poate de vre-un fișcal năvălit, care uită că se află în fața unei adunări de bancheri sobri.

D. Partenie Cosma deschide ședința.

D. Lapedatu secretarul „Solidarității” citește lista băncilor reprezentate în număr de 61 din 120.

După care d. Partenie Cosma constată că conform paragrafului 41 din statute care cere prezența a una treia din bănci, se găsesc reprezentate un număr mai mult ca suficient pentru a începe lucrurile, deci se pot începe lucrările.

D-sa își exprimă bucuria pentru zelul dovedit de către bănci participând dela așa mari depărțări și le mulțumește pentru interesul arătat.

Se dă cuvântul apoi dlui Ioan I. Lapedatu,

care citește raportul direcțiunii propunând examinarea chestiunilor la ordinea zilei:

Examinarea și aprobarea bilanțului pe 1911.

Autorizarea direcțiunii să numească un număr corespunzător de revizori experți.

Modificarea decisului din 31 maiu 1909 relativ la diurnele și taxele de revizuire în sensul ca pe viitor diurnele să fie pentru zilele petrecute în lucrări de revizuire de cor. 30.

Alegerea a trei membri în direcțiune în locul d-lor Parteniu Cosma, Romul Cărăbașiu și Const. Popp.

Toate aceste propuneri se aprobă cu unanimitate.

Pentru diurnele revizorilor s'a stabilit ca fiecare zi folosită în lucrări de revizuire e plătită cu 30 c., pentru călătorie la și dela institutul revizuit 20 c., diurnele se socotesc dela plecarea până la întoarcerea revizorului la domiciliul său.

Urmează apoi din partea direcțiunii un al doilea raport citit de către d-nul I. Lăpădatu în chestiunea revizorilor experți. Reproducem aci câteva pasagii din acest însemnat raport din care se poate vedea rolul „Solidarității” și importanța ce i-se dă de către băncile și financiarii străini.

„Perfecționarea instituțiunii revizorilor experți trebuie să ne fie un îndemn continuu nu numai pentru că așa cer interesele băncilor noastre, ci și pentru faptul că numai în cipul acesta ne vom putea susține — față de cercurile financiare străine — poziția la care am ajuns. Căci trebuie să vă raportăm că și în anul trecut instituțiunea noastră n'a fost lipsită de considerația, ce o merită din partea cercurilor financiare și de specialitate străine. Astfel creditorii străini între aceștia și bănci foarte mari — au continuat și în anul trecut a-și lua informațiuni dela însoțirea noastră, dând considerația de lipsă acelor bănci, cari s'au supus revizuirii Activitatea instituțiunii noastre a fost însă apreciată și de cercurile de specialitate. Ca o dovadă amintim aci faptul că în publicațiunile Reuniunii regnicolare a revizorilor, instituțiunii revzorilor noștri experți s'au consacrat pagini de apretieri obiective și juste, cari sunt o frumoasă răsplătă pentru munca și rezultatele dobândite de activitatea sistematică a acestora. Tot aci trebuie să amintim și faptul că însoțirea noastră a fost invitată și la ancheta pentru reforma băncilor, ținută din inițiativa Reuniunii regnicolare a revizorilor, la 1 noemvrie a. tr. în Budapesta. La această anchetă la care au participat aproape toți factorii economici

și financiari din țară, însoțirea noastră a fost reprezentată prin secretarul său, care în discursul său, publicat și în „Revista Economică” și în actele oficioase ale anchetei a reprezentat punctul de vedere după care introducerea unui control la bănci prin intervenția legislaturii nu trebuie admisă — putând fi chiar și primejdioasă — câtă vreme controlul obligator și extern poate fi realizat din inițiativa privată, cum s'a făcut aceasta la băncile noastre românești. Părerea aceasta a fost de altfel admisă și de alți membri ai anchetei. Cu toate acestea azi nu se poate nici măcar prevedea cum se va rezolvi această chestiune la celelalte cercuri de bănci din țară. Un lucru însă este cert. Chestiunea controlului la bănci este astăzi pusă la ordinea zilei atât încercurile financiare cât și în cele de specialitate și juridice și datorința noastră nu poate fi alta decât să urmărim cu atențiune tot ce se petrece pe acest teren, căutând să convingem pe cât mai mulți de îndreptățirea controlului obligator, introdus din inițiativă privată, pe baze și în organizații autonome.”

Raportul încheie cerind adunării generale să enunțe ca revizorii experți în activitatea lor viitoare să facă obiect de apreciere și normele după care sunt conduse diferitele bănci în politica lor de afaceri și să stăruiască pentru acțiunea de fuzionare.

Mai departe cere ca conferințele revizorilor, inițiate prin conferința dela 9 ianuarie și care au dat rezultate frumoase să se țină în fiecare an la adunarea generală.

Aceste concluzii se aprobă.

La cuvântul apoi dl Sava Raicu, directorul băncii „Victoria” din Arad care propune o foarte nimerită măsură de complectare a măsurii ținută prin înființarea revizorilor experți.

Rezultatele mai ales tehnice ale instituției revizorilor sunt acum de toți recunoscuți, zice dsa. Dar în scurtul timp, cât îi stă la dispoziție unui revizor, nu poate face o revizuire serioasă, din care să rezulte pentru personal posibilitatea unei orientări mai bune în conducerea tehnică și în cea de afaceri a băncii. Să facem dar un pas mai departe recomandând băncilor, care nu întotdeauna dispun de persoane experimentate în conducerea lor, să aleagă în comitetul diriguitor persoane capabile și pricepute în afaceri de bancă.

Dl Dr. Cosma, din Timișoara. Este de altă părere zicând totuși că aprobă propunerea dlui Sava Raicu.

Dl dr. Ionescu, directorul „Sebeșanei”, cere ca propunerea dlui Raicu pe care o găsește foarte salutară să nu constea numai dintr'o simplă re-

Din literatură strelnă.

Cum s'a făcut András gendarm.

Schiță de Ludovic Biró.*)

Trad. de Dumitru Rareș.

O zi liniștită, frumoasă, de toamnă. András Sós, caporalul de gendarmerie, stă în curtea casei celei mari țărănești închiriate, care poartă titlul unei cazărmi gendarmerești. Pușca și-o ține la picior și privește înorat petecul de pământ de sub patul puștii. De dinlăuntru, din cazarmă, se aude din când în când câte un țipet înăbușit. András știe, că în cazarmă ia sergentul un interogatoriu. Dimineața au adus patru oameni în odaie. Iară a fost o „mișcare” — acum e doară toamnă — oamenii ar putea să fie pe pace.

Înlăuntru stă tocmai sergentul în fața unui om, care e la rând. Ridică piciorul și calcă cu cizma bătută cu cuie pe țăranul cu picioarele goale. Calcă pe picioarele țăranului. Se lasă pe ele. Surâde, calcând astfel și cere informații,

deocamdată cu o bunăvoință părintească, despre „mișcare”; deocamdată încă cu bunăvoință părintească, căci asta e abia la început. Urmarca o formează un torent de palme; mai apoi termină scurt, de-i părăie oasele, îi plesnesc vinele și-i tâșnește sângele.

András se uită 'n pământ, înorat — tocmai se apropie de el Gergely Daróczi, un gendarm bătrân.

— „Ei, ce-i fârtatel!”, îl întrebă acesta pe András.

András se scoală, își ridică pușca, ia poziția de salut în fața lui Daróczi, dă din cap afirmativ și mai apoi pleacă amândoi la drum. Au să se ducă la Zsadány — o plimbare obicinuită a lor, ca patrulă. Pășesc pretutindenii prin mijlocul drumului, înarmați complet, cu pene și cu sabie. Baionetele le scilipesc în bătaia soarelui de toamnă, pe pălăriile lor flutură penele de cocos, în toate culorile.

Țăranii le merg din cale și privesc, mai apoi, la ei în urma lor. Cei doi gendarmi calcă serios, aspru, fără să zică o vorbă.

Părăsesc ultima casă din Kunszállás, András duce mâna la guler, lărgește legătura dela gât puțin; nu o deschie, ci își învârte numai puțin gâtul; arma și-o atârnă ceva mai comod, aproape îi bălâncănește la oparte, apoi își ridică capul cu o mișcare repede pe gâtul rămas mai liber și vorbește mai mult pentru

sine, așa, în aierul de toamnă, decât celuilalt tovarăș:

— „Și pe aia a născut'o numai o mamă...”

Daróczi privește la el. Îl pricepe. Nu-i răspunde. E un gendarm morocănos, bătrân, care ține puțin de tot la camaradul său. András este abia de 22 de ani; s'a făcut de timpuriu militar și a trecut direct dela husari, ca să ajungă gendarm. Fața lui e înroșită, ca la o fată mare. La husari n'a avut vreme nici chiar să mai înegrească.

András simțeste că se dă puțină atenție cuvintelor sale și îl cuprinde amărăciunea și mai tare. Clocotește în pieptul lui o ură înăbușită, firește, nici nu știe deocamdată împotriva cui. Își mușcă buzele și tace. Fără să zică o vorbă merg cei doi mai departe.

Ajung în Zsadány.*) Își îndeplinesc datorința; e către ceasurile cinci, și o apucă spre casă. La capul din jos al satului trag într'o crâșmă. András bea bin, Daróczi rachiul. După un sfert de ceas părăsesc crâșma. Sunt iară pe drum de țară.

András n'ar vorbi nimic, dar Daróczi are dispoziție mai bună de vorbă acum, din pricina rachiului, pe care l-a beut — bea mult, dar se ține bine la beutură — acum începe el vorba.

*) Nota: Un scriitor ungar de talent descrie într'o schiță din seria de schițe „Kunszállási emberek” sălbăticia unui jandarm. Ne interesează și pe noi.

Trad.

*) Sunt două sate cu numele Zsadány—Jadani, unul în comitatul Bihor, altul în comitatul Timiș.

comandare a „Solidarității” ci să aibă și o sancțiune.

Dl *Partenie Cosma*, președintele adunării, spune că altă sancțiune nu avem decât darea afară din „Solidaritatea”. Până la aceasta soluție însă rămâne să vedem că propunerile bune ce se fac nu vor fi luate în seamă și fără de asta.

Dl *Sava Raicu*. Constată cu mândrie că toate ideile bune au fost aplicate cu cea mai mare grabă de către băncile noastre și găsește deocamdată suficientă o simplă recomandare.

Propunerea dlui *Raicu* se votează nemodificată cu unanimitate.

Trecându-se la alegerea a trei membri noi în direcțiune în locul dlor *Partenie Cosma*, *Constantin Popp*, și *R. Cărăbaș*, dl *I. Lăpădatu* membru în direcțiune al cărui mandat era încă în vigoare demisionează spunând că este incompatibil postul de sercetar cu cel de membru în direcțiune.

Dnii *Partenie Cosma*, *Const. Popp* și *R. Cărăbaș* sunt realeși cu unanimitate; în locul dlui *I. Lăpădatu* se alege dl *dr. Liviu Raț (Lugoj)*.

Dl *Dr. Cosma* din *Timișoara*, luând cuvântul, vorbește în cuvinte bine simțite de catastrofa care s'a abătut pe corpul unei părți însemnate a neamului. În fața năpraznicei dezlănțuirii a elementelor și a cruntei nenorociri lăsată în urma lor, orice sensibilitate de natură politică sau națională incetează. Și dacă străinii vin și dau pentru țărani noștri cu atât mai mult noi care putem zice că reprezentăm aci întregul popor român suferim chemați să dăm. Băncile române să arate cel puțin atâta munificență câtă este încrederea cu care țăraniul român bate la poarta lor.

După mai multe explicări la care au luat parte dd. *Partenie Cosma*, *Căciulă* și părintele *Borzea* și dl *dr. Tripo*n, s'a admis ca băncile să fie înștiințate, în cât n'au făcut-o până acuma să facă jertfe extraordinare față de catastrofa ce a lovit pe țăraniul român inundat. Deasemenea li-se va pune în vedere să inițieze colecte pentru a cere și ajutorul publicului.

Cu acestea ședința a luat sfârșit, lucrările „Solidarității” fiind definitiv încheiate.

Banchetul.

După ridicarea ședinței a urmat un banchet în sala restaurantului la „Pomul Verde”, la care au luat parte toți Solidaristii dimpreună cu un numeros alt public venit pentru dânsii.

La Banchet a luat cuvântul întâi d. dr. *Ionescu*, directorul „Sebeșanei” urînd bună venire în numele Caransebeșenilor. D-sa a inzi-

tat asupra diviziunilor din *Caransebeș* și a rolului mare al „Solidarității” pentru cultura și viața națională, spunând că adunarea generală a ei, le-a permis românilor *Caransebeșeni* să se prezinte compact.

D. *Partenie Cosma* răspunzând în numele oaspeților, a scos în evidență interesul arătat de *Caransebeșeni* însoțirii. A arătat că bănățenii au fost cei dintâi care au simțit importanța băncilor dând sprijinul lor *Albinei* care a roit peste 200 de roiori.

Ridică paharul pentru dânsii.

D. dr. *Tripo*n, avocat în *Bistrița* rostește o frumoasă cuvântare, care mișcă întregul public. D-sa arată că în activitatea economică a băncilor trebuie să fim conduși de trinitatea: munca, omul și capitalul. În legătură cu această formulă pe care o desvoaltă frumos, d-sa arată rolul național de înaltă importanță pe care'l au băncile în viața națională a neamului, cerînd că ele să fie pătrunse de aceasta.

În tot timpul un taraf de lăutari distrează publicul. La un moment dat începe să răsune „Deșteaptă-te Române”, cântat cu o rară putere de expresie.

Părintele *Gherga* din *Vinga*, a cărui voce puternică domnise asistența, începu să acompanieze din voce „Deșteaptă-te Române.”

Atunci am fost martor al unei scene mișcătoare.

Aceia cari-și inchipuie că entuziasmul este o însușire a inimilor ușoare, au primit eri în sala „Pomului verde” din *Caransebeș* o strălucită dezmințire a acestei afirmațiuni care sub aerul unei savante aplecări ascunde o scuză a stărpiciunii de suflet a acelor care nu au această dumnezeiască bucurie a entuziazmului de care numai inimile generoase sunt capabile. Și Doamne câte inimi generoase nu am văzut printre acești financieri a căror proză, atât de clară, atât de lipsită de figuri literare și de artificii te-ar face să crezi că au inimi de bronz.

La auzul inimului întreg publicul în picioare intonă cântarea sfântă a lui *Mureșianu*.

Bătrânii din capul mesei dd. *Cosma*, *Raicu*, *Tripo*n, au dat cei dintâi exemplul fiind profund mișcați.

La Restaurantul Teuș.

Conferința dlui Branisce pentru fondul ziaristilor.

La orele 5 dl *dr. V. Braniste* a ținut în grădina restaurantului din *Teuș*, unde admirabilul cor al reuniunii locale de cântări făcea valea să răsune de cântări admirabil executate, o frumoasă conferință asupra căreia vom reveni mai larg. Dsa a vorbit despre „Românii macedoneni în istoria noastră” arătând rolul mare avut de frații noștri în constituirea vieții noastre naționale-culturale, ca organizatori și conducători pe diferitele ei terenuri de manifestare. Dl *dr. V. Braniste* a fost viu aplaudat de asistență.

Petrecerea s'a prelungit apoi, luându-se cina în comun, până seara târziu, domina în tot timpul un entuziasm de nedescris.

Pentru fondul ziaristilor s'a strîns frumoasa sumă de aproape 500 de cor.

Incheind nu pot să nu amintesc încă odată de rolul covârșitor ce l-a avut d. dr. *Petru Barbu*, directorul „Băncii Poporului” din localitate, președinte al comitetului de primire, asigurînd dimpreună cu dl *Colțiun* o primire, care va rămâne în sufletul solidaristilor ca una din cele mai frumoase.

Membrii participanți la adunare.

Sava Raicu (Arad), *Ioan Moldovan (Arad)*, *Ioan Pereanu (Oravița)*, *Ioanichie Neagoe (Petria)*, *Ioan Lapedatu (Sibiu)*, *Dr. P. Tepeș*, *Valeriu Cârje (Vârșet)*, *Ioan Petra (Beiuș)*, *Ilie Dobrota (Poiana Sibiului)*, *Nicolae Munthiu (Simleul-Silvaniei)*, *Dr. Laurean Gherman (Cluj)*, *Adam Leșnican (Dobra)*, *Octavian Fuliă (Dobra)*, *Iosif Diamandi (Oradea-mare)*, *Nicolae Căciulă (Cluj)*, *Dimitrie Banciu (Săliște)*, *Iosif Liszai (Sibiu)*, *Elekeș (din Sas-sebeș)*, *Partenie Cosma (Sibiu) ep.*, *Const. Popp (Sibiu)*, *Lazar Vraciu (Dobra)*, *Dr. A. Birescu (Panciova)*, *Petru Stoica (Satulnou)*, *Traian Marcu (Satulnou)*, *Simeon Popescu (Gătaia)*, *Paul Nica (Vărădia)*, *Atanasiu Damian (Arad)*, *Dr. Gavril Tripo (Bistrița)*, *Iancu Paulian (T.-Severin)*, *N. Herescu (Săscior)*, *Dr. Giurescu prof. (Săscior)*, *Vărcol profesor (Sescior)*, *Simion Rus (Dej)*, *Dominic Rațiu (Lugoj)*, *Romul Cărăbaș (Timișoara)*, *din Timișoara: Dr. Aurel Cosma*, *Liviu Magdu*, *Ioan Miculescu*, *N. Hodagiu*, *N. Popa*, *N. Ardelean*, *N. Lepa*, *N. Buzariu*, *Gherga*, *Brata*, *Luța*, *Moșorca*, *Moldovan*, *Al. Buibaș (Buziaș)*, *Ioan Popoviciu (Recași)*, *Virgil Pop (Lugoj)*, *Aureliu Suluț (Nădlac)*, *Gheorghe Adam (Chișineu)*, *Pr. Grozăvescu (Corneareva)*, *Dr. Aurel Cioban (Lipova)*, *P. Givulescu (Radna)*, *Dr. Toma Cornea (Sighișoara)*, *Matei Jiga (Făgăraș)*, *Iosif Fonciu cu dra (Brașov)*, *Dr. Iuliu Morar (Sechei-*

— „Așadară — zice el — pe ăia știu că i-a belit, de atunci, căpraru.”

Asta-i răspunsul la ceea ce a spus *András* acum patru ceasuri. Mânia infundată a lui *András* a pierit dintr'odată. Stă mai-mai să se înduioșeze că a fost agrăit. Inima i se înmoaie; are atâtea de povestit de nici nu știe de unde să o înceapă. Trebuie să-și descarce însă inima.

— „E păcat” — zice el în sfârșit, aproape pe bâlbăite — „când... când... când o să am eu... odată, n'am să...”

Vrea să zică, că dacă o să conducă odată și odată o ceată de gendarmi, n'are să schinuiască pe oameni. Privirea lui *Daróczi* însă îi taie vorba 'n gură. Bătrânul gendarm măsoară cu un dispreț întunecat pe tovarășul său tânăr și pe buzele sale posomorâte joacă un surâs turbat.

— „Ești încă copil, tinere” — zice el cu colțul gurii. — „Mai ai încă multe de învățat.”

András nu știe ce să răspundă. Ar avea multe de spus. În ceea ce privește tinerețea lui e într'adevăr încă tânăr. Tace. Privește la gendarmul bătrân ca și când ar pretinde explicări. Acesta-i dă apoi explicarea. Dă din cap de câteva ori, înnorat.

— „Trebuie să-i culci la pământ pe țărani, tinere”, — zice el superior, într'un ton liniștit, doctrinar. „Trebuie să-i puști, că altfel nu te pricep și cred că a lor e lumea.”

András clatină din cap mirat. Gendarmul bătrân ridică arătătorul înmănușat.

— „Să-l culci la pământ pe țaran, cu sabia, tinere, — ca otava, că altfel îți crește până peste cap.”

András nu se mai poate stăpâni. Își ridică umerii, înțâfnat.

— „Și eu am fost țaran” — isbucnește cu amărăciune.

Gendarmul stă pe loc. Privește la el.

— „D'apoi și eu” — îi răspunde cu glas tare. Merge mai departe.

— „Nu mai sunt”, — zice liniștit și sloboade puțin tonul vorbirii.

András iarăș nu știe ce să răspundă. *Daróczi* vorbește mai departe. Are chef de vorbă. Când s'au apucat la drum, n'avea chef. Povestește numai când are poftă și nu când dorește celălalt.

— „Sunt jandar!” — zice el liniștit, molcom, trufaș.

Face din ochi cu ochiul drept celui mai tânăr decât dânsul.

— „Tu încă nu ești” — zice el încet și bagă de seamă efectul.

András stă locului, uimit. *Daróczi* însă calcă mai departe; tânărul e silit să alerge după el, zăpăcit.

— „Cum, eu încă nu?...”

— „Firește că nu” — îi răspunde *Daróczi* liniștit — „ești un pui ieșit din găoace. Așa ai ieșit din găoace. Ești verde încă după urechi.”

András se înroșește de mânie și de rușine.

— „Încă anul trecut, pe vremea asta, eram

o cătană veche” — zice el, întărâtat. „N'am fost la infanterie” — adaogă el provocător.

— „Da' unde, tinere?”

Glasul lui *András* răsună ca sunetul de trambiță:

— „La husari, regimentul 20, zugsführer.”

Bătrânul gendarm fusese odinioară infanterist. Totuși, nici că clinti din sprânceană la răspunsul celui mai tânăr.

— „Și ce-ai făcut tu la husari, tinere?” — întrebă el, domol. — Ai pus șcaua pe cai? Le-ai dat de mâncare? Ai curățit grajdu?”

András tace.

— Ai purtat carabina pe spate? — întreabă gendarmul bătrân mai departe. — Și ce ai făcut tu cu carabina ta? Ai pușcat la țântă? A pușcat înapoi țânta? Nu te-ai speriat de aia?”

András începe să priceapă la ce ținteste bătrânul. Tace. Bătrânul bagă de seamă că celălalt o luase mai domol. Nici glasul lui nu mai este atât de aspru, căci esplică tânărului, liniștit:

— „Eu, tinere, eu am trimis pe lumea aialtă, cu arma asta a mea, pe cinci oameni... numai cu glonțu! Și ce va să zică glonțu' față de baionetă? Prinzi arma, ții baioneta înainte, apoi o împingi odată... o împingi numai odată și ea intră în om ca și când n'ar fi din oase, ci de unt. Și sună așa, ca și când s'ar rupe mătasea. Nu-ți trebuie nici o putere pentru așa ceva, numai inimă să ai. Da asta trebuie să o ai, firește”.

Cocerdea), Const. Hertia (Săliște), Pavel Ghimboșea (Mehadia), protopopul Nicolae Borzea de Vist (Făgăraș), redact. „Românului”, Gh. Gruia (Lugoj), Caciulă (Banfi-Huedin), Braniște, prot. Pepa cu doamna (Buzias).

Adunare poporală în Răcășdia.

Insufletii noștri frați din Răcășdia Ilie Crăciunel, Toma Cotreant, Ioan Cheva și Ioan Ciocănel, având concursul mai multor fruntași din localitate și împrejurime, au anunțat preturei din lam (cercul electoral Sasca) ținerea unei adunări populare pe 23 Iunie n. 1912, în Răcășdia, în fața primăriei comunale, la ceasurile 12 din zi. Adunarea va avea următorul program:

1. Situația politică și urgentarea votului universal, — mai mulți oratori.

2. Eventuale alte vorbiri.

La adunare sunt invitați cu căldură toți românii de bine, credincioși steagului nostru național.

Noul program de muncă al guvernului. Din cercurile politice bine informate ni-se comunică, că guvernul va depune pe biroul camerei o serie de proiecte de legi de foarte mare însemnătate. Vom induce numai unele dintr'însele:

1. Două legi pentru votarea contingentului de recruți, cari se bazează pe reforma militară. Ambele legi vor fi înaintate pentru sancționare deodată cu reforma militară.

1. Două legi pentru votarea contingentului de finanțe privitor la schimbarea reformei legii de impozite. E știut că legile lui Wekerle despre reforma de impozite vor intra în vigoare la 1 ianuarie 1913.

3. Legea despre regularea salarelor funcționarilor comitatensii.

4. Un proiect de lege elaborat de ministrul de agricultură privitor la înființarea unei căi ferate între Ogulin și Knin (Dalmatia). Afară de aceste proiecte vor mai fi depuse și altele cari vor trebui rezolvite înainte de începerea vacanțelor.

Situația politică în Austria. Comisia bugetară a încheiat desbaterile privitoare la bugetul provizoric, pe care l-a acceptat. În decursul desbaterilor a cerut deputatul Glöckel informații despre cursul tratativilor dintre guvern și „Societatea de navigație dunăreană” în privința subvenționării acesteia. S'a votat acestei societăți o subvenție de 250.000 cor. Deputatul Diamand a făcut o propunere ca guvernul să aibe

în vedere starea mizeră a populației și recolta slabă din acest an, și să interzică din cauza aceasta fabricarea de spirt din cereale. La urmă făcu o propunere deputatul Mastalka: guvernul e provocat să scutească jurnalistică austriacă de măsurile arbitrare ce le ia guvernul ungar împotriva celor mai multe jurnale din Austria, detragându-le debitul postal în Ungaria. Dacă tratativele dintre ambele guverne nu vor avea nici un rezultat favorabil, guvernul austriac să purceadă în același fel față de foile ungurești. Propunerea a fost primită cu o majoritate zdrobitoare.

De dragul României.

Scopul călătoriei regelui Bulgariei la Viena și Berlin.

Reproducem la vale, cu mici omiteri, un interesant articol din ziarul „Dimineața” din București, asupra călătoriei regelui bulgar Ferdinand la Viena și Berlin, călătorie, care e actualmente mult comentată în cercurile diplomatice:

Primirea strălucită pe care împăratul Franz Iosif și împăratul Wilhelm al II-lea au făcut-o regelui Bulgariei, a fost obiectul celor mai felurite interpretări, unele rezervate și cumpătate, altele libere și sensaționale.

Presa care servește interesele oficiale și căreia, deci, i-se dictează inspirația, a văzut în această întâlnire a celor trei suverani o cheazășie mai mult pentru pacea în Balcani; dar, în genere, cordialitatea acestei primiri a fost considerată ca un semn că Austro-Ungaria și Germania aprobă politica balcanică a regelui Ferdinand, care este să asigure precumpănirea Bulgariei în peninsula balcanică.

Pe de altă parte, noi am semnalat că regele Ferdinand tinde să eclipseze România și că suntem amenințați să devenim un stat de a doua mână în Balcani, peste ale cărei veleități și aspirațiuni se va trece ușor în momentele supreme cum obicinuește Europa să treacă peste tot ce nu prezintă importanță pentru dânsa.

Aceasta înseamnă, deci, că suveranul Bulgariei ne-a pregătit o lovitură măiastră, pentru a înfringe și prestigiul nostru, dar și ceea ce socoate dânsul că este cerbicia noastră.

Dacă, însă, aceasta e una din părerile cari stăruesc destul de mult în cercurile românești, mai e alta care tinde să arate că, dimpotrivă, onoarea făcută regelui Ferdinand e o onoare pentru România, și că, de fapt, suveranul Bulgariei s'a dus să se împodobească cu aureola glo-

riei tocmai pentru a merita stima și prietenia României sau, mai corect, regelui Carol.

Aci e vorba de proiectata logodnă între prințul moștenitor al Bulgariei, Boris și principesa Elisabeta.

Regele Carol își dă seama că aspirațiunile române și bulgare se contrazic; că făgașul pe care merge România, nu poate duce spre Macedonia și Rusia și spre barbarie și întuneric, ci spre apusul luminat de o civilizație bătrână și vecinic proaspătă; că interesul imediat al țării noastre este să nu producă un desechilibru în statul quo balcanic, pe când interesul Bulgariei este tocmai contrarul.

Apoi, regele României a socotit că prințul Boris nu reprezintă ceea ce se chiamă o partidă bună pentru principesa Elisabeta, deoarece, politicește, Bulgaria e încă la spatele României și nu prea era o mare onoare pentru suveranul român alianța cu o Curte regală care la marile Curți europene trebuie să se incline adânc și să păstreze un ton umil cum e acela, bunăoară, din toastul rostit de regele Muntenegrului la masa lui Franz Iosif.

Guvernul român s'a hotărât totuși să cedeze, dar cu o condiție indispensabilă: ca cel puțin Curțile dela Viena și Berlin să consacre autoritatea politică și diplomatică a regelui Bulgariei în Balcani și în Europa.

Ideea aceasta a regelui Carol a fost bine primită de regele Ferdinand, deoarece corespundea și dorinței sale intime de a se bucura de un fast special în două din cele mai mari centre ale lumii.

Astăzi, după ce primirea măreață ce i-s'a făcut regelui Bulgariei de împăratul Austro-Ungariei și împăratul Germaniei, a răsunit în toată lumea, după ce s'a demonstrat astfel marele prestigiu de care se bucura Bulgaria în Europa, cine poate susține în România că prințul Boris nu e un demn soț pentru principesa Elisabeta?

Astfel, călătoria regelui Bulgariei la Viena și Berlin pare a fi fost determinată de un motiv mai mult sentimental. E posibil ca ea să fi fost prilejul și pentru discuțiuni de înaltă politică, dar acestea n'au fost cauza, ci unul din efectele călătoriei.

Această explicație poate să fie măgulitoare pentru români, dar chiar dacă ar fi pe deplin exactă, ea nu schimbă mare lucru din situația noastră față de Bulgaria.

Dacă regele Ferdinand ține așa de mult să câștige România de partea sa, legându-o strins prin lanțurile unei căsătorii între fiul său și principesa Elisabeta, cauza e că voeste să ne facă inofensivi față de tendința ce urmărește.

András nu răspunde nimic. Tace, cutremurat de cele auzite.

— „Eu, tinere” — zice bătrânul — „am vârât baioneta asta a mea la trei oameni până acuma în trup. De câte ori ai făcut așa, tu, cu a ta?”

András tace.

— „Nu ești jandar, tinere, până când nu ai implântat-o cel puțin la doi oameni în trup. Ești pușor ieșit din găoace!”

András tace mereu.

— „Atâta timp să nici nu-mi vorbești tinere” — urmează bătrânul. — „Nu știi nimic până atunci. Abia d u p a i a te faci jandar!”

András tace, sguduit în adâncul sufletului. Ajung în Kunszállás. Aici tac amândoi, trecând pe uliță. Penele le flutură în vânt, sabia bălăncănește la oparte, ei calcă apăsat și serioși înainte. Ajung în cazarmă. În arest se scâncesc țărani plini de răni și chinuți greu. András nu-și bate capul cu așa ceva. Se trânteste în pat și cască ochii mari, fără să zică o vorbă în tavan.

András a dormit neliniștit noaptea. Ziua următoare e o Duminecă. O Duminecă frumoasă de toamnă, după culesul de vii. Atunci se părăuiesc flăcăii satului în crâșmă. Câte crâșme în Kunszállás, în tot atâtea locuri e lipsă de gendarmerie. Când nu este de ajuns întoate, întreprinde o parte a gendarmeriei o rundă prin

crâșme, cealaltă parte așteaptă acasă, în cazarmă, ca să fie chemată pe undeva.

Seara, pe la șase, vine în goană nebună un băietandru la cazarmă. Le spune „domnilor gendarmi” să alerge repede la Hegyes, că flăcăii țărani stau să omoare pe Bagi. András e curând pe drum în pas grăbit; au să-i urmeze doi gendarmi mai târziu.

Înainte uși dela Hegyes se vâietă un grup de babe bătrâne. În toată Dumineca beau flăcăii în crâșma de aci și mamele așteaptă afară, tremurând de frică, să vadă pe care din copiii lor îl duc acasă ca să-l spele de sângele vărsat. Femeile bătrâne strigă pe afară; înlăuntrul crâșmei e o hărmălaie grozavă.

András sparge ușa. Pe Bagi nu l-au omorât. Stă într'un colț al odăii, sângele îi picură de pe față, vântură repede bățul de fier, plin de sânge, deasupra capului. În celălalt colț ceilalți tineri, cari se pregătesc, gata să dea un atac nou. Când intră András, se face tăcere. András privește la Bagi. Ștregarul ăsta, care sângeră, bătrânul ăsta vestit, i-a șterpelit odată o față. Bagi caută, la rândul său, drept în fața lui András.

András vrea să dea ordin; înainte însă de a putea să rostească o vorbă, e mama lui Bagi în fața lui. Bătrânei i-e frică de viața fiului și a sărit înt'ajutor. András vrea să o dea la oparte din drum. Bătrâna geme, țipă și-i cade în brațe.

András se scutură de ea, pășește înapoi și-și ia pușca subsioară.

— „Mergi din cale!” strigă el bătrânei.

Bătrâna e aproape nebună de spaimă. Se prinde de armă cu mâinile, vrea să o apese în jos, vrea să o prindă, să o smulgă din mâinile gendarmului. Țipă desperată. Face semne prin aier cu brațele. E sângele ei feciorul! Să nu-i faci vre-un rău! Să-i promită András că n'are să-l atingă.

András dă o lovitură cu pușca, bătrânei. Femeia se clatină, dar cade din nou asupra armei lui András. După el se apropie amenințând Bagi. Lui András i se face întuneric înaintea ochilor. Spune răgușit, într'un ton oficial, soamația obicinuită, bătrâna smâncește arma, Bagi e la spatele lui.

András trage repede arma înapoi și o împinge apoi înainte. Baioneta ascuțită intră în bătrâna, ca și când n'ar fi aceasta din carne și din oase, par'că ar fi — de unt. Un sunet ca și când s'ar rupe mătasea...

András trage baioneta înapoi, din pieptul bătrânei țâșnește sângele. Ea se clatină. În dosul lui András își ridică Bagi, urlând, ciomagul plumburiu. Se pun în mișcare celelalte ciomege. András, repede, ca fulgerul, ridică arma lângă obraz — pușcătura se aude detunând...

András s'a făcut gendarm.

Ne desparte în primul rând de Turcia; se în-
că apoi să ne slavizeze sau cel puțin să stre-
re influența slavă în România; ne lasă la dis-
reția Rusiei, care, pe lângă altele, bunăoară fap-
d că ne fălim că noi am scăpat-o din ghiarele
turcilor în 1877—78, nu ne va ierta nici odată
pentru doliul ce am manifestat cu ocazia cen-
marului răpirei Basarabiei.

O apropiere româno-bulgară, mai cu seamă
urma unei alianțe între Curtea română și cea
lgară e în orice caz mai favorabilă Bulgariei.
pentru noi, ea nu reprezintă decât un fel de act
curtenire, care ar putea însă să ne coste mul-
te decepții.

I. S.

„Concordia” — pentru fondul ziaristilor.

Tipografia „Concordia” a luat frumoasă
hotărâre să dea din venitul tipăriturilor de
orice fel ce i-se comandă două procente pe
seama fondului ziaristilor români din Un-
garia.

Această hotărâre a tipografiei noastre ar
putea să fie imitată de toate tipografiile ro-
mânești. Publicul mare are de acum nobilul
prilej să spriginească prin comănde ce face
în scop dublu: prosperarea condițiilor de
existență a celor mai expuși din rândurile
noastre de luptă, a ziaristilor și prosperarea
în același timp a unui așezământ de progres
național reprezentat de tipografia „Concor-
dia”, care a fost creată și este susținută de
partidul nostru național, aici în Arad.

Adresa „Concordiei” e aceeași ca și a zia-
rului „Românul” pe care-l tipărește: Arad,
Strada Zrinyi, Nr. 1.

O promoție sub auspiciis,

D. Romul Căndea va fi promovat sub auspiciis
imperatoris.

A trecut anul, de când d. Romulus Căndea a
dat cu excelență unanimă ultimul riguros la fa-
cultatea teologică dela universitatea din Cer-
năuți. Cum d. Căndea a avut același succes la
toate examenele precedente, atât în liceu cât și
la universitate, corpul profesoral dela facul-
tatea teologică din Cernăuți a decis să ceară dela
ministerul de culte din Viena promovarea dlui
Căndea sub auspiciis imperatoris. Petițiile înain-
tate încă în luna Aprilie a anului trecut la mi-
nister, abia acum au fost rezolvite și spre cea
mai mare bucurie a noastră aflăm că în curînd
va avea loc cu tot fastul convenit promoția sub
auspiciis imperatoris în sala festivă a universi-
tății din Cernăuți. Clasa cultă din Cernăuți va
asista la o sărbătoare rară, cum dela promoția
dlui baron Stârcea nu i-s'a dat să vadă. Dom-
nul Căndea e al treilea român la universitatea
din Cernăuți, care se bucură de această deose-
bită distincție. Primul a fost regretatul Dr. Va-
sile Găina, privit cu admirație în lumea orto-
doxă, care prin moartea lui timpurie, întâmplată
în anul 1907, tocmai când fusese ales rector al
universității din Cernăuți, a umplut de jale nea-
mul românesc de pretutindena. Al doilea ro-
mân promovat sub auspiciis la Cernăuți a fost
baronul Stârcea, iar al treilea va fi acum d. Ro-
mul Căndea.

D. R. Căndea e fiul protopopului din Avrig,
satul marelui G. Lazar, care încă a fost promo-
vat sub auspiciis. Liceul l-a terminat în Sibiu
în anul 1906. În toamna aceluiaș an se înscrie
la facultatea teologică din Cernăuți. Absolutorul
il ia în vara anului 1910. În toamna anului 1910
se înscrie la universitatea din Berlin, ascultând
cursurile celor mai mari savanți germani con-
temporani. E mișcat în deosebi de prelegerile
savanțului exeget și istoric bisericesc, prof.
Harnack. De prezent urmează cursurile istorice
dela universitatea din Lipsca, unde nu peste
mult va lua al doilea doctorat, și anume în isto-
rie. Teza d-sale de doctorat, după cât aflăm, va
fi „Influența culturii grecești asupra bisericii ro-
mâne”. Suntem informați că recenziunea ace-
stei lucrări o va face savantul istoric dela uni-
versitatea din Lipsca, profesorul Lamprecht,
în colaborare cu cel mai mare istoric al nostru,
d. Nicolae Iorga.

La promoția dlui Căndea M. Sa împăratul
va fi reprezentat prin guvernatorul Bucovinei,
contele Meran, care va preda dlui Căndea inelul
M. Sale.

Notăm că anul acesta atât rectorul univer-
sității precum și decanul facultății teologice sunt
români, dnii Dr. Saghin și V. Tarnavski.

Dlui Căndea, spre care întreg neamul nostru
privește cu inima plină de bucurie și de nădejdi
de bine, îi trimitem o caldă strângere de mână,
urîndu-i după obiceiul bătrînesc: „Și la mai
mare, vere!”

Dela frați

DIN BUCOVINA.

Opera bufă „Hatmanul Baltag” pe scena tea-
trului municipal din Cernăuți.

În 10 iunie l. c. s'a jucat pe scena teatrului
municipal din Cernăuți opereta bufă „Hatmanul
Baltag”, compoziție de E. Caudella. Harnica so-
cietate „Armonia” și-a pus și de astădată toată
energia în serviciul artei prin talentul iscusitu-
lui profesor de cântare C. Șandru. Au fost clipe
de adevărată înălțare sufletească, căci am re-
trăit momente în mijlocul vieții noastre româ-
nești medievale.

Societatea „Armonia” a dat o nouă dovadă
de muncă destoinică, căci în cele două luni de
repetiții nu știu cărui alt profesor de cântare
i-ar fi succes să obție succese atât de frumoase.
D. profesor C. Șandru lucră foarte mult pentru
regenerarea cântecului românesc la noi în Bu-
covina.

A plăcut vocea puternică a dlui Moldovan
(Hatmanul Baltag), care prima dată a pășit pe
o scenă de teatru și ni-a arătat că promite mult
în viitor. D. profesor A. Litviniuc (Stacan) ni-a
arătat deasemenea priceperea d-sale în ale sce-
nei și nici nu țiar veni a crede că ai de a face
cu un diletant. D-sa ni-a dat adese dovadă de ta-
lent dramatic. Ni-a impus mult și ca dascăl al
copiilor, producând mult haz cu „intuitivismul”
(varga) d-sale. D. profesor E. Forgaci (Sotir) a
jucat deasemenea foarte bine și figura simpa-
tică a d-sale a cucerit adese aplauze frenetice.

De asemenea a jucat foarte bine rolul de cân-
tăreți dd. Șt. Scalat, profes. Volcinski și Va-
silovschi (Dușcă, Budușcă și Pleașcă). Dintre
dame au avut roluri d-na Șesan (Arghirița) și
d-ra O. Danu (Zlina). Ambele au jucat excelent
și vocea d-lor a dat o nouă dovadă, că soc. „Ar-
monia” se poate într'adevăr mândri cu astfel
de talente muzicale. Li-s'au predat cununi ca
drept răsplată a muncii și iscusinții.

Ca simplu spectator care am urmărit cu a-
tenție reprezentația, n'am putut bine înțeles, să
nu-mi formeze și o părere despre desinteresul,
ce s'a arătat de astădată din partea publicului

românesc din Cernăuți. Cei mai mulți din româ-
nii noștri cernăuțeni vor fi auzit desigur despre
munca neobosită a „Armoniei” de 2 luni până
la reprezentație, ca societatea să apară înaintea
lumii românești cu o operetă bine pregătită.
Numai repetițiile ce s'au făcut în teatru, au în-
gھیٹit o sumă de horendă, dar cealaltă cheltu-
ieli...?!

Teatru românesc în Cernăuți. Trupa „Pe-
tre Liciu” condusă de d. C. Belcot a început
reprezentațiile sale sâmbătă în 15 iunie cu piesa
Avarul. Repertoriul trupei a fost foarte bine al-
cătuit. Pe lângă comedia clasică Avarul am a-
vut o mare dramă națională „Rotarul,” a cărei
acțiune se petrece pe timpul revoluției lui Tu-
dor Vladimirescu, apoi două comedii foarte haz-
lii „Toma Necredinciosul” și „Mătușa lui Carol”.
Între piesele cari compun spectacolul al V-lea
a fost „Sacrificiul de Bracco”, „Pe malul gâr-
lei” de Olănescu-Ascanio și o localizare a mult
regretatului Liciu „Dădaca lui Petrică”. În toate
piesele rolul principal a fost ținut de distinsul
societar al Teatrului Național și conducător al
trupei C. Belcot. Și cealaltă roluri au fost ți-
nute de artiști tineri, dar de seamă ai Teatrului
Național din București, între cari cei mai mulți
ca d-nii Duțulescu, Athanasescu, Cyprian, Ge-
orgian, d-nele Fărcășanu și Placa sunt cunoș-
tințe vechi ale bucovinenilor din cele două tur-
neurii ale mult regretatului Liciu.

Reprezentația de sâmbătă s'a deschis prin
două prologuri: unul compus de Z. Bărsan și
spus de C. Belcot și unul compus de I. U. So-
ricu și spus de C. Duțulescu. Ambele prologuri,
cari apar în Nr. 6 al „Junimii Literare” ce a ieșit
de sub tipar sâmbătă sunt de o rară frumsețe
și au mișcat inimile celorce au asistat la acea-
stă reprezentație.

Din Cernăuți trupa plecată la Storoișet
unde va da în seara de 20 iunie „Avarul”, de
aici la Rădăuți unde va reprezenta în 21 și 22
iunie „Avarul” și „Toma Necredinciosul”, iar în
23 iunie în Sirete tot „Avarul”. — În Suceava
trupa va da în zilele de 24, 25 și 26 trei repre-
zentații cu piesele: „Avarul”, „Toma Necre-
dinciosul” și „Mătușa lui Carol”. — În Humor
va da o reprezentație cu „Avarul” în 27 iunie,
în Câmpulung două reprezentații cu piesele „A-
varul” și „Toma Necredinciosul”.

Sperăm că publicul român va acorda trupei
românești, care vine să continue opera lui Li-
ciu concursul cel mai larg. Îndeosebi tinerul și
simpaticul Belcot merită toată încurajarea a-
cuma, când face prima încercare dela care de-
pind toate turneurile viitoare.

DIN ROMANIA.

Societatea artiștilor dramatici români. S'a
înființat în București, societatea artiștilor dra-
matici români, sub denumirea de „Petre Liciu”,
având de scop ajutorarea membrilor săi în caz
de boală și deces.

Președintele de onoare al societății este d.
Aristide Demetriade, distinsul societar al Tea-
trului Național iar comitetul a fost compus ast-
fel: Al. Moru președinte, Aristide Ionescu, Ghi-
ță Popescu vice-președinti, Cristea Stoicescu,
casier; C. Marinescu secretar, I. Constantines-
cu și Cr. Orologa consilieri.

Constituirea acestei societăți se datorește
sprijinului directorului general al Teatrelor și
dlor societari I. Brezeanu și Aristide Demetri-
ade, cari au primit să continue opera neuitatului
Petre Liciu.

!!**Gratis** nicăiri!!

dar cu prețuri ieftine

DANTELE, CORDELE, ARTICLI, ȚESUȚI, se capătă nu-

mai în filiala magazinului Budapestan de dantele în ARAD.

bulevardul Andrássy numărul 20 [Palatul El. Fischer].

Cronică externă.

Giolitti despre Tripla Alianță. Corespondentul din Roma al ziarului „Lokalanzeiger” din Berlin a avut o convorbire cu ministrul președinte al Italiei Giolitti. Acesta a mărturisit că are simpatii deosebite pentru Germania și (pentru poporul german și că-i fericit că de 30 de ani lucră pentru întărirea alianței cu Germania. Nu există nici un bărbat politic italian, care să aibă alte păreri despre Tripla-Alianță, de aceea cu atâta-i mai regretabil că interpelația deputatului Barzilai despre scutul acordat de Germania italienilor din Turcia, a fost privită în Germania ca o neîncredere în Tripla-Alianță. Nici vorbă nu poate fi despre aceasta în Italia. Există un compromis între guvern și cameră, ca în decursul războiului să nu se nască nici o discuție despre război și despre chestiunile ce stau în legătură directă cu războiul. Guvernul nu poate să-l oprească pe nici un deputat, dacă se abate dela această dispoziție. În timp de pace guvernul i-ar fi răspuns imediat lui Barzilai și ar fi respins chiar în cameră învinuirea nedreaptă ce a adus-o acesta Germaniei.

La fine Giolitti a vorbit și despre situația financiară a Italiei, care este foarte liniștitoare. În fiecare an excedentul bugetar trece de 60 de milioane de lire, așa că statul n'are nevoie de împrumut, chiar dacă războiul ar dura ani întregi.

Războiul italo-turc. Din Atena sosește o știre foarte importantă pentru politica externă, care întru cât se va confirma, va da o direcție cu totul nouă întregului război italo-turc. E vorba ca Anglia, care până acum în războiul Turciei și Italiei juca rolul de simplu privitor și — contrar știrilor colportate de cercurile italiene despre o menajare morală a Italiei din partea Angliei în acest conflict, — pentru a-și apăra interesele sale în Mediterană amenințate de acest război, ia o poziție în contra Italiei, dar mai ales în contra plănuitei lărgiri a sferei de acțiune în Marea-Egee. În contra ori cărei noi acțiuni din partea Italiei în Marea-Egee, Anglia a protestat la Roma, iar întru cât acest demers nu va avea rezultatul dorit de Anglia, guvernul englez e decis a recurge la măsuri cât se poate de energice.

O altă știre sosită din Paris anunță că Franța în conțelegere cu Anglia și Rusia a făcut demersuri la Roma în interesul păcii. Proiectul Franței referitor la încheierea păcii ar fi delegarea unei comisiuni de 15 inși formată $\frac{1}{3}$ parte din membri designați și trimiși de Italia, $\frac{1}{3}$ parte din membri aleși de Turcia iar una a treia parte din membri designați de celelalte puteri europene. Programul de muncă al acestei comisiuni ar fi studierea cauzelor conflictului și propunerea unei rezoluții, care să fie menită a servi ca bază pentru o pace convenabilă.

Hotărârile acestei comisiuni ar fi obligatoare pentru ambele părți fără nici o obiecțiune.

Italia a răspuns că ar fi aplicată a primi această propunere a Franței cu condițiunea însă, că comisiunea aceasta nu va atinge, în discuția ce se va desfășura, aneșiunea Tripolitania de către Italia. Această condiție a Italiei e cam ciudată mai ales, că nu se știe cum doresc cercurile din Roma aplanarea conflictului tripolitan fără a discuta chestia aneșiunii.

Conform telegramelor sosite din Atena, Anglia numai după acest răspuns ciudat al Italiei, în dosul cărui Anglia vede mâna Germaniei, a hotărât a lua poziție în contra Italiei, întru cât Italia și pe mai departe pe Marea-Egee și nu în Tripolitania caută să cucerească provinciile din Nordul Africii.

Telegrama sosită la Roma anunță că duminică spre luni noaptea corpul de armată comandat de generalul Carnerana, ajutat de vapoarele

de sub comanda amiralului Borca Ricci, a atacat pozițiile din jurul localității Misrata ocupate de trupe turco-arabe. Trupele italiene, susținute și de vasele italiene au scos trupele turco-arabe din întărituri, ocupând și pozițiile din împrejurimi. Asemenea au fost ocupate și pozițiile de lângă Marabut și Buhseifa unde au fost debarcate noi trupe italiene.

Telegrama sosită din Tripolitania ministrului de război otoman servesc cu amănunte referitoare la lupta dată în 12 st. n. l. c. Aceste telegrama pe lângă alte amănunte conțin și următoarele: turcii și arabii au atacat în două coloane cele două mari întărituri italiene. Atacul a avut un succes strălucit. După o luptă sângeroasă de 7 ore trupele italiene au fost nimicite total. Trupele turco-arabe au cucerit și drapelul italian, o sumă de arme, 4 tunuri dintre cari două erau încă într'o stare bună și foarte multe munițiuni. Trupele turcești au înaintat până la malul mării, unde au atacat mai multe detașamente italiene, cari s'au refugiat în întăriturile zidite sub protecția vaselor de război. Deoarece pozițiile ocupate de trupele turco-arabe erau cu totul descoperite din partea Mediteranei și astfel supuse focului de pe vasele de război italiene, turco-arabii după ce au dat foc magaziiilor de munițiuni și după ce au luat toate armele lăsate de italieni, s'au retras. Pierderile italienilor în lupta aceasta au fost de 17 ofițeri și peste 1000 soldați morți. Turco-arabii au pierdut 100 de soldați între cari și un ofițer, iar răniții lor sunt 200. Numărul răniților italieni nu s'a putut constata, căci partea cea mai mare dintre ei au fost strânși de trupele italiene.

Situația critică a guvernului francez. În ședința de luni camera franceză a trecut la dezbaterile speciale a proiectului reformei electorale. Fostul ministru, Augagneur la începutul dezbaterii a luat atitudinea pentru un contraproiect mijlocitor și în vorbirea sa i-a provocat pe republicani să fie uniți. Prim-ministrul Poincaré a respins contraproiectul zicând că nu poate primi responsabilitatea pentru realizarea lui. „Agenția Havas” anunță, că Poincaré e ferm hotărât să-și deie demisia, dacă la votarea proiectului lui Augagneur, el care respinge acest contraproiect, nu va avea o majoritate singur numai din partidul republicanilor. O hotărâre definitivă în chestia aceasta însă se va lua numai în conferința miniștrilor.

Reforma electorală în Anglia. În ședința de luni a camerei comunelor, ministrul de instrucție Peace a înaintat proiectul reformei electorale. În vorbirea sa ministrul a declarat, că prin noua lege electorală se șterge sistemul plural și reprezentarea universităților, totodată vor fi delaturate și anomaliiile legii vechi electorale.

Toți acei cetățeni cari au locuit timp de 6 luni și și-au avut chemarea lor pe teritoriul unui cerc electoral vor avea dreptul de votare în acel cerc. Aceasta ar fi unica condiție pentru câștigarea dreptului de votare. Guvernul intenționează să înainteze mai târziu un proiect cu privire la o nouă împărțire a cercurilor electorale, dar mai întâi e necesar, ca proiectul electoral înaintat să devină lege. De prezent n'au drept de votare vre-o 4 milioane bărbați. S'a calculat, că prin noul proiect voturile se vor înmulți cu 2—3 milioane. Femeile dacă ar primi dreptul de vot ar număra la 10,000,000 voturi. Noua lege electorală nu va intra în vigoare înainte de 1 iulie 1914 și numai în caz de alegeri generale, va putea fi aplicată mai timpuriu. Alegerile de balotaj se vor face însă pe baza legii vechi.

Ingrijorare pentru viitorul Chinei. Corespondentul din Peking al ziarului „Daily Tele-

graph” comunică ziarului său: În China se răspândește convingerea tot mai mult, că până-cum s'a petrecut numai actul prim al străformării, iar actul al doilea se va petrece în viitorul apropiat, poate chiar în vara aceasta, dar nu pe teritoriul chinez ci în Europa. Tarul Rusiei anume, poartă tratative în chestia graniței chineze și din evenimentele petrecute în China toate celelalte puteri doresc să tragă corăspunzător folosul lor. Împăratul Germaniei va avea în iulie o întrevedere cu Tarul Rusiei în apele nordice. Semioficial se anunță de acum chiar, că la întrevederea aceasta va fi o convorbire și cu privire la chestiile din orientul Asiei. Cercurilor diplomatice din Peking le-a bătut la ochi, că împăratul Wilhelm a început dela declararea independenței Mongoliei încoace să ceară tot felul de informații asupra imperiului chinez și îndeosebi referitor la Turkestanul chinez. Afară de aceasta la Peking sosesc necontenit știri despre pregătirile militare din Tokio, unde petrece de prezent un fost ministru chinez, aderent neclintit al dinastiei Mandu. De altcum se vorbește foarte mult despre aceea, că republica și integritatea teritorială a Chinei nu se poate considera de asigurată, deși împărăteasa mamă e aproape ca într'o închisoare în palatul ei de iarnă, până când nu se vor declara puterile mari și nu vor recunoaște noua formă de stat.

Presă turcă și insulele Archipelagului. Presă turcească se ocupă, de câteva zile de chestiunea insulelor Archipelagului.

„Yeni Gazeta” și „Tanin” recomandă locuitorilor din aceste insule să nu aibe prea mult încredere în promisiunile italienilor și să nu viseze despre autonomia lor sau ceziunea acestor insule Greciei.

„Tanin” spune că e regretabil că o anume mișcare se poate observa în Grecia în privința insulelor din Archipelag și că Grecia ar trebui mai bine să păstreze bune relațiuni cu un stat în care trăiesc atâți greci. Ziarul „Hakk” are aceeași părere.

Cine a fost la Alba-Iulia.

Primum azi următoarele comunicări spre complectarea listei celor ce au fost la adunarea din Alba-Iulia:

1. **Serbeni:** Vasile Scridon, preot; Traian Vețian, inv.; Todor Pop și Pantilimon Lateș.
2. **Orșova:** Gavril Cioba, preot; Nicolae Dunca, inv.; Iosif Cotta și Dumitru Cotta.
3. **Făltălau:** Victor Câmpean, preot, Grigore Bucur, inv.; Ioan Trif, Alex. Iuonaș, Ioan Cengher lui David, Irimie Cengher și Ioan Cengher lui Filimon (satul are 60 familii rom!).
4. **Hodac:** Todor Branea, preot, George Milacan, inv.; Pompeiu Lupu și Zaharie Fărcaș.
5. **Chiheriul din sus:** Iuliu Grama, preot, Alex. Scridon, inv.; Vasile Cioban, George Tâmpa, Alex. Hudubeț și Todor Neag.
6. **Beica-română:** Mihail Marieșan, preot, Simeon Cioloca, inv., Nicolae Miculi și Ioan Borda alui Ioan.
7. **Ibănești:** Ioachim Vintilă, preot, Ioan Gliga și Irimie Chirțaș.
8. **Petelea:** Gavril Branea, preot, Ioan Berar și Ioan Moldovan.
9. **Chințeș:** Dumitru Moldovan, preot, George Bobanga, inv.
10. **Huduc:** Lauriaș Maior și Ștefan Precup.
11. **Beica-ungurească:** Iacob Petean, preot, Simeon Hurghiș.
12. **Chinar:** Vasile Cioloca, preot, Vasile Câmpean, Vasile Pop Tofălean, Vasile Radu și Petru Pop (sat mic, cu unguri).
13. **Iernotfaia:** Ioan Chinez, preot, Alex. Șuteu, inv.

**PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE este a lui
FRANZ ȘI ALBERT RENNER**
Timișoara—Josefin str. Hunyadi 12

Mare asortiment de
PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.
Calitatea cea mai bună. — Preturi ieftine.

14. *Solovăstru*: Vasile Munteșcu, preot, Victor Bucșa, inv., Ioan Zehan.

15. *Coșva*: Simeon Zehan, preot, Florian Pop, inv., Ioan Pop, casar de bancă, Ioan Bloj, Ioan Dârloiman, Florea Dobrean, Dumitru Murar, Mihail Simon, George Husar, Ion Todoran și Filon Hârșan.

15/a. *Reghinul-săsesc*: Arion M. Popa, preot-protopop, George Maior, inv. penz., Dr. Ioan Hârșia, adv., Flore Bogdan, inginer, Aurel Marinovits, Simeon Crișan, Mihail Bucur, Grigore Simonis, Iosif Șipoș, Iosif Conț și Teofil Coste.

16. *Căcuciu*: Petru Chețian, preot, Ioan Suciu, inv., Dănilă Borda, George Moldovan, Tîfrea Becsa și Simeon Becsa.

17. *Sânmihaiu*: Todor Pop, preot, Ioan Pop, inv., Todor Pop, Leon Trotoțiu.

18. *Hobic*: Aurel Dumbrava, preot, Ioan Ilies, Ioan Mera și Ioan Mera.

19. *V. Sântioana*: Dumitru Fărcaș, preot, Ioan Savina și Mihai Topor.

20. *Toldal*: Ioan Teglaș și Ioan Butiuleă.

21. *Chiheriul din jos*: Vasilica Pop și Simeon Grama.

22. *Urișul din jos*: Iuliu Crainic, preot, George Suteu, inv., Vasile Badiu și Aron Moldovan.

23. *Telecul-român*: Nicolae Radu, preot, George Haba și Virgil Radu.

24. *Abofata*: Ieroteu Crișan, preot, Ioan Molnar, Simeon Racotî, Todor Kövesdi și Sandu Oltean (încă vre-o 20 cari staționau din întâmplare acolo cu plutele).

25. *Reghinul-ung.*: Petru Cioboțar, preot.

26. *Dumbrava*: Augustin Boțan, preot și Ioan Pop alui George.

Comitatul Turda-Arieșiu, comuna *Iclânzel*, Romul S. Orbean, paroh, Dumitru Iclânzan, proprietar, Ioan Burgovan, comerciant, Neculae Burgovan, comerc., George Voda, cărcămar, Artemiu Mureșan, Teodor Moga, Moldovan Gligore, Neculae Muntean, Vasile Boariu, Ioan Moldovan, Ionașiu Chiperiu, Zacheiu Voda, George Gurgian, Mureșan Simion, Filon Mureșianu, Nicon Mureșan, Alexa Boariu, Aurel Crețiu, Aftonie Rusu, George Mureșan, toți economi și Vasiliu Muntean măestru măsar. 22 de inși sub conducerea preotului Romul Orbean și a lui Dumitru Iclânzan, plătind aceștia la cei mai fără stare călătoria.

Din *Lechința de Murăș* sub conducerea harnicului preot *Ioan Boeriu* încă vre-o 10 inși, ale căror nume mi-a scăpat.

Căpușul de câmpie: Vasiliu Suciu, paroh, Ioan Lucaciu, Vasiliu Teban, Ioan Teban lui George, Ioan Ișpanul, economi.

Oroiul de câmpie: Melintea Pop, paroh, Gligore Roman, Ștefan Roman, Neculae Racl, Toader Socol, Neculae Socol.

Din comuna Cricău (comitatul Alba-Inferioară): Vasile Mitrofan, Samoilă Vlad, Nicolaeșca Iulian, T. Anghel inv., George Șeican, Nicolae Todericiu, Ioan Todericiu, Mihăilă Todericiu, Simion Todericiu, Iuliu Mitrofan, Petru Truță (Cristea), Petru Pascu, Pavel Irimieș, Augustin Pasc, Ioan Pregea, Ioan Pregea I. Toma, Samoilă Stremțian, Partenie Stremțian, Augustin Anghel, Matei Anghel, Vasile Anghel, Mihai Anghel, Pamfir Anghel, Petru Ardelean, Toma Ardelean, Trofim Iacșa, Ioan Pacurar, Ioan Iacșa, Iulian T. Anghel, inv., George Șeican, Nicolae Muntean teol. abs., Petru Muntean I. Lica, Nicolae Hada, Vasile Dărămuș, Iacob Stanciu, Ioan Stanciu, George Muntean, Vasile Stremțian, Mihail Diodiu, Ioan Rus, Ioan Muntean, Petru Muntean I. Onu, Onu Muntean, Andron Baba, Andron Dărămuș, Teodor Prata, Petru Popa, George Popa, Augustin Anghel I. Chirila, George Lupșan, Gligor Lupșan, Vasile Lupșan, Domenic Nemeș, Sacson Rus, Ioan Popa, Vasile Todericiu, Petru Iacșa, Monu Popa, Constantin Șandru, Petru Faur, Petru Popa I. Puiu, Petru Popa I. Ioan, Arefța Crișan, Vasile Crișan, Nicolae Rus, Iacob Rus, Ioan Șandru, Iosif Comanicu, Max. Comanicu, Petru Iomolean a. Anit, Izidor Dărămuș, Mihail Truția, Ștefan Joldoșiu, I. Oanea, Ștefan Joldoșiu, I. Lazar, George Suteu, Ioan Joldoșiu, I. Petru, Partenie Ianoș, Florean Ianoș, Mihăilă Pădurean, Ștefan Bețian, Saxon Șeican, Zaharie Rusan, Ilie Vasii, Petru Comanicu, Benedic Stanciu, Petru Șuteu (Musca), Liviu Dumitrescu preot. De toți: 85 de inși.

Din *Sângeorgiul de Câmpie*, (comitatul Clujului) au luat parte Gheorghe Grecu paroh gr. cat., d. Dionisiu Șimon, proprietar mare, Ioan Coste I. Simeon, Dănilă Bleoca, Ioan Negovan țărani.

Din *Uileșul-mare* (comitatul Murăș-Turda): Vasile Linca și Petru Suciu amândoi țărani.

Din comuna Săsari (comitatul Sătmar) dieceza Oradia au participat la congresul din Alba-Iulia următorii: Iosif Pataky paroh, Gheorghe Lucaciu prim curator.

Pentru frații rămași pe drumuri peritori de foame.

Glasul de desnădejde al fraților noștri inundați, a găsit răsunetul ce se cuvine în masa vecinic gata la jertfă a publicului nostru român.

Toate sufletele nobile, toate inimile simțitoare se grăbesc a-și trimite obolul lor mântuitor, pentru că niciodată cauză mai demnă de jertfă nu a solicitat dărnicia cuiva.

Este în joc existența a mii de frați de ai noștri, care pier de foame și de lipsă de adăpost.

Semnălând pilda generoșilor donatori de până acuma, rugăm toată suflarea românească de pretutindeni să-i imiteze, pentru că este nevoie de ajutorul tuturor spre a se acoperi marele gol, lăsat de cumplitul dezastru.

Fără de o asemenea pildă de solidaritate zadarnică va rămânea speranța noastră de a contribui la ușurarea soartei lor.

Facem deci încă odată apel la toți românii și la toți oamenii de inimă; rugăm săracii și bogații să ne trimită obolul, scăpând din ghiarele morții atâtea zeci de mii de suflete capabile de a munci și de a desvolta energia națională.

Sumele se primesc la adm. „Românul” Zrinyi utca Nr. 1. Arad — Ungaria.

La administrația ziarului nostru au mai intrat următoarele contribuții:

Transport	3275.24
Dela Dr. Traian Păscuțiu, Oradea-mare pentru nenorocii din Ardeal și Bănat	6.—
Dela Nicolae Todea, preot, Balșa tract. Geoagiu pt. frații nenorocii prin potop	5.—
Dela Iosif Popescu, Valea Dosului pt. nenorocii prin potop	10.—
Total	3296.24

Cronica artistică

— Salonul oficial. —

Constatarea mea poate să pară multora curioasă. Cu toate acestea, ea este cât se poate de justă: Deși din luna septembrie, expozițiunile de pictură se succed neîntrerupt la Ateneu și deși în momentul de față avem deschise două saloane, unde expun mai bine de 100 de pictori și sculptori, trecem totuși printr-o criză a artelor plastice. Și cum să nu fie astfel, când în țara noastră, din epoca în care s'au clădit și zugrăvit mănăstirile — din cari prea puține s'au păstrat de timp căci cele restaurate nu mai vorbesc — noi n'aveam încă nici arhitecți, nici pictori cari să știe a le restaura cum trebuie? Să cercetăm cauzele și remediile ce sunt de adus acestei crize?... Dar n'ași depăși oare cadrul acestei cronici?...

După cum în cronicile mele asupra „Tinerimei artistice” n'am făcut decât simple constataări, fără a aduce invinuirii, nu voi ieși nici de data asta din această linie de conduită. Țin să adaog însă, că în momentul de față se șterg picturi și se înlătură sculpturi care exprimau un sentiment artistic, pentru a se înlocui cu reproduceri făcute de străini, care n'au nici o pricepere pentru stilul bizantin sau de artiști locali pur și simplu fără nici un fel de talent.

Nu citez nici un exemplu de biserică sau mănăstire restaurată, din câte am avut ocazia să vizitez — dacă voi fi silit, o voi face — și-mi arăt aci numai indignarea ce m'a cuprins când

am văzut cum au fost „devastate”. Este o vorbă: când vrei s'o dregi, mai rău o strici.

Dar probabil că cele spuse de mine, au fost observate și de câtră cei de sus. Așa se explică faptul că de data asta, au fost trimiși în străinătate tineri cari să studieze pictura veche religioasă și mozaicul. De ce nu s'ar trimite însă și sculptori? De ce nu s'ar lăsa arhitectului numai partea pur arhitectonică?...

Ați văzut de sigur vre-o fațadă desenată de nu impoartă care arhitect. Puneți calmul și răceala fațadei acestui arhitect față de aceeași fațadă făcută de un pictor și veți vedea imediat deosebirea. La restaurarea unei biserici, arhitectului să nu-i mai fie dat decât să controleze soliditatea zidurilor, a terenurilor, etc. Cu pitorescul aceluși monument însă, să fie însărcinat un sculptor sau un pictor priceput. Să se înceteze dar crima artistică de a se da pe mâna unui portretist banal unui piesagist searbăd, sau unui arhitect fără pic de temperament, singurele noastre comori cu adevărat artistice, adică majoritatea mănăstirilor.

*

La Teatrul Național se juca o piesă originală. Decorul actului întâi, reprezintă o curte boierească. Subiectul era foarte frumos: O casă boierească la țară în care trăia o familie bătrână, cu servitori bătrâni și cu un nuc și mai bătrîn!...

Lăsând la o parte lipsa totală de compoziție, să judecăm numai dacă acel decor era frumos redat: O casă bine construită, organic... Tot astfel și nucul... Casa și nucul păreau scoase din cutie, șlefuite și vopsite de parcă luaseră ființă chiar în momentul ridicării cortinei!... Mie unul, mi-a fost imposibil să mă familiarizez cu acel decor rece ș de carton.

Am uitat să vă spun însă, că autorul decorului în chestie, era un... arhitect.

*

La „Salonul oficial” expun: Profesori dintre cari unii, au uitat meșteșugul — probabil fiindcă l'au trecut elevilor — elevi, diletanți, doamne, domnișoare și câțiva care... caută.

Dar dacă statul (!) a fost atât de indulgent în primirea lucrărilor, nouă ne va fi permis să fim mai puțin!...

Dacă la „Tinerimea artistică” n'am adus învinuirii organizatorilor expoziției pentru ansamblul ce ne-a prezentat, de ce ași aduce statului, care întinde o mână de ajutor la toată lumea, fără să întrebe cine este?...

*

Îmi pare că ași fi auzit într-o redacție de jurnal următorul dialog dintre secretarul de redacție și redactori:

— Domnule X, mâne se deschide Salonul oficial. Să faci dta darea de seamă.

— Mi-este imposibil domnule secretar. Sunt prea ocupat cu misterul din strada Venetiană... Y este liber.

— Bine, atunci spune-i lui Y să se ducă și să-mi aducă o coloană și jumătate!...

D. Y și-a împlinit misiunea, secretarul de redacție, a dat manuscrisul la tipar fără să-l citească și dacă *Șeful* n'a găsit loc pentru toată cronica și n'a avut la dispoziție decât o jumătate de coloană, i-a tăiat din darea de seamă partea dela sfârșit!...

A doua zi, citim că toți pictorii și sculptorii se întrec unii pe alții... după ce bine înțeles, s'a avut de grije ca să fie așezați după vârstă, după mărimea tablourilor și sculpturilor și mai ales după simpatii!...

Când vizitează Salonul, subliniază în catalog la fiecare pictor câte-o lucrare pe care se grăbește s'o dea la jurnal însoțind-o de explicații: „Notez peisajul No... admirabil redat” sau „Pictorul A. expune anul acesta un mic portret după care n'ar trebui să-l judecăm deoarece este în pastel”. Când vrea să fie sever... sfătuiește pe pictor să nu mai zugrăvească dorobanți, ci numai vânători, etc.

D. Y mai fură câte o vorbă dela un pictor sau altul și așa mai departe ajunge să se improvizeze în cronicarul artistic al sus-ne... numitului jurnal.

*

Cred că era mai prudent, dacă cei doi membri organizatori ai Salonului nu-și treceau numele în catalog. S'ar fi putut crede că Salonul a fost aranjat de cine știe ce nechemati dela minister ajutați de cei dela Ateneu. Mă întreb: pentru ce expozanții Salonului n'au protestat la minister contra aranjamentului, reclamând pe cei doi membri organizatori? Ori poate au observat cu toții că nici chiar lucrările lor nu sunt bine expuse?

Să intrăm în Salon:

D. Teișanu a avut iarna trecută o expoziție colectivă. Astăzi expune la Salon. Dsa este preocupat vecinic de aceeași problemă: „Transparența ciorapilor... á jour”. Ori și care pictor știe să-ți răspundă că subiectul n'are nici o importanță și că poți foarte bine face un capod'operă, fie că pictezi un porc, fie că pictezi un împărat. Și eu sunt tot de părerea aceasta. D. Teișanu însă, mă asfixiază cu același subiect, și aceasta cu atât mai mult, cu cât modul dsale de a se exprima este tot ce poate fi mai... comun. A imita carnea, fie liberă, fie văzută prin ciorapi sau cămăși transparente, nu cred că poate fi preocupare de artist. Tot ce-i recunosc, este sinceritatea.

D. Grimani expune cromolitografii în diferite mărimi. Unii critici pretind că expunând la Salonul oficial, pictorul capătă consacrarea. Oh!... fericită țară am mai fi atunci și pământul nostru atât de prielnic agriculturii ar fi tot atât de roditor și în pictori!... Portretul cel mai mare este vopsit — nu se poate spune că este pictat. Imi face impresia unei firme pentru un croitor care șiea permis luxul să o comande pe mușama.

Dna Cuțescu-Stork continuă firul întrerupt, acum cinci ani. Dacă dsa nu l'ar fi întrerupt, desigur că astăzi ar fi ajuns mult mai departe. Noroc că dsa a revenit tocmai la timp, căci altminteri ar fi riscat să uite tot ce învățase în școală. Mă veți întreba însă ce a făcut dna Stork în acești cinci ani? Unul sau doi ani, a imitat pe Carrière, un an pe impresionisti — Claude Monet etc., — în urmă pe Gauguin, Hodler, primitivii italieni, japonezi, etc... După cum vedeți, un admirabil voiaj, din care însă, arta dsale n'a profitat. Dar să lăsăm trecutul. Ce a fost, a fost... Dsa ne prezintă anul acesta un portret: o fetiță stând pe un scaun, cu o păpușă în brațe. Când o fetiță este simpatică, obișnuim să zicem că este dulce. Ori fetița fiind simpatică dsa a pictat-o dulce, dulce, dulce... Imi face impresia că a pictat-o cu sirop de smeură! Și cu toate acestea, tot s'a gândit la Ernest Laurent și Jacques Blanche. Aceleași observații am de făcut și asupra portretului dnei H. B. A.

Despre arta dnei Cuțescu-Stork, nu vreau să vorbesc mai mult. Am constatat numai fazele prin care arta dsale a trecut într'un interval atât de scurt. Nu vreau să fiu nimic angajat fiindcă este foarte posibil ca dsa să se schimbe din nou. Ași fi vrut numai să văd ce cap ar fi făcut criticul care, anul trecut — (când dna Stork expunea seria de țigănci japonezo-primitivo-gauguino-Hodleriano) — scria trei articole entuziaste, iar în anul acesta vedea lucrările dulci și lipsite de personalitate.

D. Mihăilescu expune peisagii uscate.

D. Neylles expune instantanee colorate.

Despre d. Hârlescu ași putea repeta cele scrise despre d. Pătrașcu, cu puține schimbări numai. D. Hârlescu pune mult preț pe buna dispoziție și pe întâmplare. Dsa este un temperament. Păcat însă că o bună parte din temperamentul său, se concentrează în vârful pensulei, de unde așteaptă surprize. Coloritul său este murdar. Probabil că întrebunțează ultramarin în loc de cobalt!... La München se știe că albul se obține din roșu, galben, verde și albastru în cantități mai mici sau mai mari și alb mult... Roșu se obține din galben, verde, albastru ori cadmiu, ultramarin (dacă ai paralele cumperi cobalt) vert anglais, iar roșu-Kraplack în mare cantitate și așa mai departe. Lumina care ne vine pe fereastră este albastră. Deci, albastru în toate culorile, iar culorile, puțin amestecate, căci altfel pierd vibrația. Pe scurt, cam aceasta este rețeta care circulă prin cafenele și majoritatea școlilor din München. Această rețetă are de altfel reprezentanți cu nume în Germania.

Dar și d. Hârlescu, ca și d. Pătrașcu, este grăbit și evită de a sta mai mult timp în contact cu subiectul său, deoarece își propune să termine o pânză dintr'un număr restrâns de lovituri de pensulă.

„Partida de șah” este o bucată bună a Salonului oficial din anul acesta și în d. Hârlescu punem speranțe.

„Flacăra”

Rembrandt.

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 Iunie n. 1912

Turneul artistic Mărcuș—Crișan—Voileanu—Barbu. Programul acestui turneu, așteptat cu interes de întreaga lumea românească, este următorul:

Arad 2 iulie, Timișoara 4, Brad 7, Oradea 9, Lăpuș 12, Bistrița 14, Dej 16, Cluj 18, Abrud 20, Orăștie 21, Brașov 23, Făgăraș 26, Lugoj 28 și Sibiu 30.

Eventualele schimbări se vor comunica la timp publicului.

Dela Reuniunea femeilor din Arad. Publicul românesc este rugat ca orice sume de bani cu destinație pentru Reuniunea Femeilor Române din Arad și provincie, să fie trimise dnei Aurelia Dr. Petran, casiera Reuniunii în Arad, strada Lázár Vilmos, Nr. 4.

Soții Bârsanu au renunțat la truneul anunțat. Dela d. Zaharie Bârsan primim spre surprinderea noastră următoarele rânduri: „Vă rog să anunțați în „Românul” că *turneul meu de teatru nu se va mai face nici acum și nici altădată.* Activitatea mea artistică din Ardeal e încheiată cu cele 8 turneuri pe cari le-am făcut.”

Regretăm să putem înregistra hotărârea aceasta, ale cărei mobiluri nu le putem cunoaște.

Primul ministru Asquith atacat de sufragete. Primul-ministru Asquith și soția sa au oferit în palatul ministerului Indiilor un strălucit „Rout”, la care au fost invitați cei mai însemnați politicieni, financieri etc...

Petrecerea generală fu întreruptă de două incidente originale: O damă elegant îmbrăcată se repezi la Asquith și-i puse mâinile pe umeri având aierul că vrea să-i rupă epoleții.

Ea fu împiedecată dela aceasta și condusă apoi la poliție. Aici se stabili că dama în chestie nu era decât o sufragetă, care s'a introdus prin vreun mijloc oarecare și a căutat să se răzbune pe primul-ministru pentru faptul că nu acordă femeilor dreptul de vot.

Puțin timp după acest incident, un tânăr se năpusti în spre primul-ministru și apostrofându-l cu violență a început să-i vorbească despre necesitatea dreptului de vot al femeilor.

Tânărul a fost de asemenea scos afară și predat poliției.

Mari serbări muzicale la Viena. „Gazeta” află: Incepând cu ziua de 21 Iunie n. va avea loc la Viena o serie de concerte și reprezentațiuni muzicale, executate de cele mai celebre reuniuni de cântări și orchestre ale Austriei și cu deosebire ale Vienei sub dirigența celor mai distinși dirigenți vienezi.

Un astfel de concert din seria serbărilor muzicale este închinat și muzicii din monarhie. Aflăm cu o deosebită plăcere, că se va executa de către una din reuniunile de cântări vieneze și frumoasa compoziție pentru cor mixt a maestrului G. Dima „Mândruțică de demult”, dându-i-se un loc de onoare. Nu putem decât să felicităm pe maestrul G. Dima la această deosebită distincție, care se revarsă în același timp și asupra întreg neamului românesc.

Precum aflăm, dl Dima va pleca la Viena pentru a fi de față la aceste serbări importante.

Din cercul meseriașilor noștri. Un meseriaș român anonim din Săliștea Sibiiului ni-se plânge într'o scrisoare, că intelectualii din localitate nu sprijinesc pe meseriașul român, ci preferă să-și dea banii meseriașului străin, deși în Săliște avem har domnului un frumos număr de meșteșugari români iscusiți. Tot în acea scrisoare ni-se spune că un învățător român de acolo ține orații pe la adunările ungurești. Se pot toate astea în Săliște? Mai că nu ne vine să credem!

Fondul văduvei Machowski. Văduva macedo-română, bogătașa Machowski, a încredințat acum câțiva ani primăriei din Budapesta un fond de 12.000 coroane din ale cărui procente anuale să se inzestreze câte o fată de religie greco-ortodoxă.

Până acum n'au profitat de acest stipendiu decât numai fete sârbe. Anul acesta, pentru întâia oară și grație stăruitoare intervenții a preotului român Bogoevici, el a revenit d-soarei Eugenia Moraru româncă.

O mare nenorocire de tren în Suedia. Duminecă dimineața s'a întâmplat în gara Malmstaett din Suedia o groaznică nenorocire de tren. Acceleratul continental, care duce prin Malmstaett la Stockholm, în urma unei neglijențe s'a ciocnit în gara Malmstaett cu un tren de marfă, ce manevra prin gară. Primele două vagoane în cari erau dormitoarele au fost nimicite total, iar cazanul de gaz încă s'a spart aprinzând ruinele vagoanelor. Din norocire în apropierea catastrofei se află și locul unde se țin manevrele parțiale ale unui corp de armată astfel, încât un regiment întreg a sosit îndată la fața locului, pentru a salva pe cei îngropați sub ruinele vagoanelor. Până Duminecă dimineața au scos de sub ruine 21 de morți și 15 greu răniți. Toți pasagerii au fost răniți mai ușor.

Cauza nenorocirii a fost aceea, că conducătorul trenului era de credință, că trenul de marfă numai în gara Linkoepping se va încrucișa cu acceleratul astfel, încât prin gara Malmstaett a voit să treacă cu viteza regulată. Despre abaterile dela această regulă nu a fost avizat de fel și numai astfel s'a putut întâmpla groaznică nenorocire.

Intre pasageri a fost lumea cea mai aleasă care grăbea la cnulațiunile Olimpice aranjate de Suedia. Intre victimele catastrofei se află și fata lui Strindberg, cel mai renumit poet mort de curind.

Noul primar al Parisului. Consiliul municipal a ales ca președinte pe d. Galli, naționalist, cu 43 de voturi, contra dlui Lampue, radical, care a obținut 21 de voturi; vice-președinti pe d-nii Joussetin cu 42 voturi și Evain cu 38 de voturi, ambii naționaliști. Iar ca sindic a fost ales d. Gay, progresist. Socialiștii nu au luat parte la scrutinul.

Egiptul cere petrol. D-nii I. Rolo & Co., cei mai mari importatori de cărbuni din Egipt, având în vedere scumpirea acestui combustibil, doresc a lua reprezentanța vreunei societăți petrolifere din România.

Firma amintită, fiind în relațiuni de afaceri cu consumatorii de cărbuni, este mai în măsură ca ori care alta de a trafica o cifră însemnată, prin urmare, de a parveni în scurt timp, și fără multă greutate, să înlocuiască cărbunii prin păcură, asigurând acestui produs un deuseu important.

Banditismele din Franța. Vineri după amiază un voiajor a fost atacat într'o pădurice din apropiere de Chevreux de către trei indivizi cari, după ce l'au maltratată crunt cu pumnii și picioarele, l'au jefuit și apoi au dispărut. Seara voiajorul și-a revenit în fire și a putut să se întoarcă spre Paris. Când vru să se urce în tren la stațiunea Boullis le Terous, el zări deodată printre călători pe cei trei indivizi cari îl jefuiseră. Aceștia însă îl recunoscură la rândul lor și traseră asupra-i patru focuri de revolver. El căzu jos rănit mortal. În timpul panicei ce s'a iscat printre asistenți, bandiții au reușit să dispară.

Pentru părintele Murgu (președintele partidului guvernamental din Sasca). Intre competenții — la parohia vacantă a comunei noastre Satul-nou, care din nefericire și acuma e tot va-

cantă — a fost și părintele Murgu din Sasca. S-a produs cu o predică care ar merita toată lauda. Dar ce folos? Interesându-se frunțașii noștri despre el, au aflat lucruri urite, și așa nici vorbă să obțină vre-un vot, necum să succedă.

Din vorbirea-i bine chibzuită — după o scurgere de doi ani — zmulg numai câteva fraze. Cam așa încheie d-sa: De voi avea fericirea să fiu ales, îmi voi pune sufletul pentru turma încredințată mie. Inima mi voi da pentru cultivarea ogorului, în care a muncit moșul meu cu zece de ani înainte — ca dascăl. (Acela n'a fericit pe Tisza!!) Cu inimă curată vă spui aceste cuvinte și am mare nădejde că vor prinde rădăcini în inimile d-voastre — zicea. Din inimă la inimă...

...Da ... da părinte!

Dar unde ți-e azi inima?!

...Orice păcat își cere răsunarea! Și ea trebuie să vină, căci ruga unui neam o cere...

Scriu aceste rânduri, în urma notiței „Românului” Nr. 118 a. c.

Convocare. În sensul §-lui 23 din statutele Reuniunii învățătorilor dela școlile populare conf. gr. or. rom. din ptele: Timișoara, Belint, Comloșul-mare și Lipova prin această convocare adunarea generală a desp. Belint pe sâmbătă, în 9 (22) iunie, 1912, în școala conf. gr. or. rom. din Babșa, cu următorul program: La 9 ore a. m., chemarea Duhului Sfânt. Deschiderea adunării. Apelul nominal (absența numai cu atestat medical să poate scuza.) Prezentarea rapoartelor: președintelui, cassarului și a bibliotecarului. Alegerea comisiei pentru cenzurarea rapoartelor. Cercul, prelegere din geometrie de Mihail Bocșa. Disciplina școlară, disertație de Gheorghe Ugliș. Verbul, prelegere de Adrian Perii. Chestia alcoolizmului, disertație de Petru Ugliș. Incasarea taxelor. Referata comisiei cenzurătoare. Propuneri și interpelări. Stabilirea locului pentru viitoarea adunare generală. Alegerea comisiei verificatoare. Alegerea vice-președintelui. Încheiere. La această adunare se invită toți membrii ordinari, fondatori și ajutători, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii cauzei școlare și ai învățământului popular. Lecusești, în 26 mai (8 iunie) 1912. Lazar Ignea, notar. Ioan Furdian, președinte. NB. La orele 1 d. a. prânz comun, la care însă pot lua parte numai acei cari se vor anunța, cu trei zile înainte, dñi Mihail Bocșa, învățător în Babșa Kiszetó.

Pariuri americane. Câtă vreme realegerea lui Taft era sigură, lipsa campaniei din Statele Unite poezia de altă dată. De când însă Roosevelt a „cravașat” și s'a apropiat de rivalul său; de când lupta s'a înăsprit între foștii colabo-

ratori și prietini; de când pentru Roosevelt cel mai mare nădăru e Taft, pentru care Roosevelt ține recordul belic, alegerea a recăpătat farmecul de odinioară.

Pariurile au reapărut. Partizanul unuia din candidați s'a prins că dacă va pierde, va defila pe stradă în costum de baie, ducând un negru într'un cărucior.

Altul a pus rămășag că va cumpăra celuilalt orice costum de haine îi va place și oricâte cliar.

Și așa mai încolo.

Ce se mai găsește în țigarete? Franța, e unica țară, unde a început statul să țină seamă pentru milioanele fumătorilor de gustul și dorințele acestora. Cea mai mare pacoste pe fumătorii din Franța era faptul, că pentru anumite țigarete erau nevoiți a colinda câte 10—15 tutingerii, până ce găseau ce doriau. Cauza era, că micii traficanti în urma unei legi din 1826 erau siliți, ca cel puțin 10 chilograme de tutun sau țigarete să procure deodată astfel, că până nu aveau trebuință de o astfel de cantitate, nu procurau nici din calitatea care se terminase. Această lege a fost scoasă acum din vigoare prin o altă lege, care pe lângă multe alte dispoziții bune mai dispune și aceea, că îndată ce un fumător găsește în țigarele cumpărate alte materii sau obiecte, cari nu au nimic comun cu tutunul, traficantul e dator să restituie banii, sau să le schimbe cu alte țigarete sau tutun în prețul acestora.

Cu această ocazie un ziar parizian povestește următoarea întâmplare:

Cu luni înainte un francez ca să dovedească, câte și ce obiecte se mai găsec în tutunul și țigarele franceze a lansat un apel către toți fumătorii din Franța rugându-i, ca toate obiectele străine ce le-ar găsi în tutunul sau țigarele cumpărate să le trimită lui, comunicându-i totodată și adresa lor. Nu a trebuit să aștepte prea mult, căci din toate părțile Franței așa zicând l-au năpădit cu pachetele de diferite mărimi. Nu peste mult francezul nostru a umplut mai multe odăi cu colecția obiectelor trimise astfel. Variația obiectelor nici că se putea să fie mai complectă. Incepând dela jumătăți de foarfece folosite la brodat, cuie în toată mărimea, varietate chiar cu cuie de potcovit caii și ace, până la inele de aramă, puteai vedea aranjat frumos nasturi de tinichea și de os alături de cei de porcelan, scobitoare de dinți, bucăți de piele, bucăți de haine, brusc sau cocoloșe de pâne, nasturi de „liete, pile, bucăți de sticlă, pene descris, suruburi, ba chiar și ciocuri de vrabie. Afară de acestea se mai găsiu o sumedenie de alte obiecte a căror origine numai în parte se putea descoperi, dar cari ajungeau ca să facă pe cei

ce fumează să arunce țigarea sau luleaua cât colo. Când colecția aceasta era complectă francezul împachetează întreaga colecție și o trimite directorului unei fabrici de tutun, care de altfel îi era și prieten. În epistola ce însoțea transportul erau scrise numai cuvinte: „Cadou dela un admirator anonim al d-voastră”.

Cu vre-o câteva săptămâni mai târziu să întâlnește directorul cu trimătorul colecției ciudate. Francezul era foarte curios despre părerea directorului referitoare la colecția trimisă, însă voia să rămână și pe mai departe necunoscut trimătorul. În conversația începută ajunge vorba și despre fabricarea țigaretelor, când domnul cel cu colecția îl întreabă pe director că de unde păcatele string muncitorii și muncitoarele din fabrică diferitele obiecte ce să găsească prin tutun și țigarete.

Nu am idei, crede-mă, — răspunde directorul — închipuiește-ți însă, cu săptămâni de zile mai înainte primesc un transport întreg de astfel de obiecte, o colecție ciudată, strânsă cu o adevărată artă”.

„Și ce ai făcut d-le director, cu această colecție rară, întreabă francezul?”

— „Dragă amice — răspunde directorul, care în decursul conversației observase, că trimătorul ciudatei colecții nu poate fi altul decât amicul său —, e natural, le-am trimis la fabrică ca să le împacheteze din nou în țigaretile și tutunul ce va fi de expedit.”

Invitare. Reuniunea română de cântări din Elisabetinul-Timișorii aranjază duminică în 23 iunie st. n. 1912 în localitatea (Novotny) „Erzsébet” un concert împreună cu declamațiuni și urmat de dans. Inceputul la 8 și jum. oare seara. Prețul de intrare: de persoană 1 cor. de familie 2 cor. 40 fil. NB. Oferte benevole sunt rugate — în vederea scopului umanitar — să se trimită la adresa dlui casar Ioan Selegianu (Temesvár-Erzsébetváros, Kisfaludy-tér 7. sz.) și se vor cuita pe calea publică. Comitetul aranjator. — Program: C. Savu: Motto”. 1. I. Vidu: „Resunetul Ardealului”, cor mixt cu solo de tenor, cântat de d. Al. Saviciu; 2. I. Costescu: „Puișorul”, cor mixt; 3. Victor Vlad dela Marina: „Calul lui Doancă”, poezie în grai bănățnesc, declamat de d. Ioan Martin; 4. M. Eminescu: „Ce te legeni codrule”, musică de Gh. Scheletti, cântată de d-soara Cristina Mioc cu acompaniament de piano executat de d. E. Kraver; 5. S. Bornemisa: „Musca”, monolog vesel predat de d. Nicolae Tuca st. absolut; 6. C. Clecan: „Insurătoarea cu zestre”, cuple cântat de d. Petru Bojin și în drept; 7. I. Vidu: „Jalba norii”, cor bărbătesc; 8. C. Porumbescu: „Pe-al nostru steag”, cor bărbătesc. — Dans.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

— Urmare —

Totuși, ca să țină aceasta toată ziua și să câștige astfel toată lumea, e de crezut că trebuie să aibă o cauză aceasta, o rațiune. Găsiți-mi mie un sens și o rațiune în sufletele moarte! Vorbele acestea, ori căraiturile acestea nu sunt poate în fond decât niște nimicuri, niște fleacuri; cel mai bun lucru e să-ți arunci limba la câni numai decât, și să-ți astupi urechile cu bumbac... Scurt, vorbele, svonorile curgeau din abundență și nu mai era vorba nicăiri decât despre trei lucruri: sufletele moarte, fiica guvernatorului și Cicikof, fiica guvernatorului și sufletele moarte.

Orașul acesta, de obicei așa de liniștit că părea pe trei sferturi adormit în plină zi, părea ca surescitat ca moral. Se vedeau ieșind oarecum ca din pământ toți turcii și baibacii, adică oameni retrași, de mulți ani a casei, deveniți pe jumătate mumii și fosile în locuințele lor. Ei aruncau vina acestei stări de lucruri asupra carpaciului care le făcuse încălțăminte prea strinte,

asupra croitorului care le reținea la nesfârșit hainele, asupra vizitiului veșnic beat, lucru care firește ar condamna să-și petreacă viața în halatul lor de rasă. Acei cari rupseră ori ce relațiuni de societate și nu mai cunoșteau decât Rămăi-culcat, Tine-te-acuma, Storaie-sdravăn și Cască-ntr'una, ale căror familii foarte cunoscute au reprezentanți pretutindeni în Rusia, au și întotdeauna sub fizionomii eminamente naționale; toți aceia pe cari nu i-ai scoate din locuința lor de melci; toți aceștia păreau ca niște stafii, și făceau orașul N. mare, populat și animat cum îi sade bine unui adevărat oraș.

Se văzu aici un Syss Pafnutievici și un Macdonald Karlovici despre care nu se vorbea nici odată; se văzu în mai mutle saloane desfășurându-se statura înaltă a unui domn lung, lung, lung ca o prăjină, și pe care nimeni nu-și aminteste să-l fi zărit vre-odată; pe străzi și la răspântii se încrucișau în toate sensurile droșcile cu coș, diligente roase de cari vehicule cu nume și forme imposibile. În vreme de bălci ori în împrejurări, zgomotul acesta ar fi fost poate prea puțin sensibil; însă orașul N. părea de multă vreme uitat de lumea întreagă și se obișnuise cu lipsa ori cărei noutăți mișcătoare. Vom zice chiar că, în decursul celor trei luni din urmă, lumea trăia într'insul fără cumetrii, și se știe că cumetriile sunt tot atât de necesare zilnic ca și mâncarea și beutura însăși.

Doună opiniuni distincte își împărțiră orașul: era partida bărbaților și partida femeilor.

Cel mai stupid, partidul bărbaților, își concentra toată atenția asupra misterului legat de vorbele de *Suflete moarte*; acel al femeilor raportă totul la chestiunea vie a fiicei guvernatorului. Cetitorul va binevoi să remarce, spre cinstea doamnelor, că partida lor era partida ordinii și a prudenței. În audiențele pe cari le întreprindeau, ele erau credincioase chemării lor firești de matroane, de stăpâne și de reguloare a conivențelor. Astfel se văzură inducțiunile lor sentențioase prezintând un aier de investigațiune regulată, procedând cu ordine, și luând forme clare și precise. Cât despre chipul cum ele își zugrăviau fondul lucrurilor, poate gândi cine va vrea; dar aceasta fu de sigur, un tablou complet și isprăvit.

Le rămase demonstrat că patima lui Cicikof avea deja câțiva ani, ca amantii se văzuseră în grădina mănăstirii, în blânda lumină a lunii, că guvernatorul n'ar fi având scârbă să acorde mâna fiicei sale acestui Cicikof, pe care îl știa bogat ca un evreu. De unde să fi aflat doamnele acestea că Cicikof e în stăpânire de femeie? aceasta nici una n'ar fi putut-o spune. Dar un glas preveni orice obiecțiune asupra acestui lucru, adăugând că nefericita, atâta de o dragoste fără speranță, ar fi scris Excelenței Sale scri-soarea cea mai înduioșătoare.

(Va urma.)

PAGINI RĂSLETE.

În țara mea.

In țara mea la porți tânjește Foamea
Și poate mint nădejdiile de mâne....
Pe plaiurile-ostașilor lui Gelu
Nu-i pâne suflete al meu, nu-i pâne!

Tăcuții morți cu caii lor de munte
In țară azi de-a lungul și de-a latul...
N'au pâne, nu! acei ce se luptară
Cu braț de fier să-și apere împăratul!

Pământu-i bun și-s plini de aur munții
Dar pentru ei nimica nu rămâne....
Plâng doinele și plânge țara întregă
Căci nu e Suflete al meu, nu-i pâne!!

Dar ce ne-așteaptă oare 'n viitor?!
Tot ăst amar batjocorit din greu?!
Ah! căpcauni atâta doar vă spun,
Să nu v'ajungă 'n drum blestemul meu!

Ca 'n vremea pustiirii de muscali
Se vor trezi iar robii dela plug
Și-or să vă facă sărbători de foc
Și țara vor schimba-o 'n roșu rug!...

Văd par'că 'n aer fulgere de tun
Și 'n goană oarbă furtunoși feciori...
Vai! bălți de sânge văd în viitor
Și 'n șir în zare văd spânzurători!!

A. Cotruș.

Intrarea în Transilvania.

Dintr'o lucrare în două volume a lui **Andrew Archibald Paton**, apărută la 1861: **Researches on the Danube and the Adriatic**, dau paginile de mai jos. Mi-se par interesante — pe atât mai mult, pe cât se referă la o vreme critică din viața românilor ardeleni. **M. B.**

Înaintând pe Murăș, vezi că oamenii sunt mai înalți și mai robuști ca daco-românii din Bănat; și femeile, cu trăsături clasice, și fine chipuri albe, cari se arată în umbra porților, ai zice niște portrete de Giorgione. Confundându-mă în munți unde valesa Murășului are lărgimea de o milă, sau ceva mai mult, mă aflu între *Moții* daco-români — o așezare de păstori, de vierii și lem-nari mai hotărâți și mai porniți ca sfioșii plugari din Bănat.

A doua zi dimineata, după câteva ore de mers, trecând un pârâu ce-și murmură drumul spre Murăș, mă găsi în Transilvania; și niciodată, în multe călătorii pe mare și uscat, nu dădus într'o țară nouă, care să înfățișeze o priveliște mai frumoasă și mai tristă. *Zam* era numele pragului acestei țări, și *Zam* nu se va șterge curînd din mintea mea. Să-și inchipuiască cetitorul valesa Murășului — acum nu o vale îngustă între munți, ci deschizându-se într'un larg amfiteatru; crestate culmi și prăpăstii încununate cu păduri deasupra înălțimilor de jur-împrejur — întinderi de parc și pășune, lăsându-se pe bogatul, grasul pământ verde, și o grădină englezească, închisă cu un gard mic de piatră, înăuntru cu ierburi și mănunchiuri de plantații, înconjură o locuință de țară, care, fiind pe o ridicătură, formează partea de mijloc și mai arătoasă a tabloului; pe când în dos era un cătun curat și nou, de care se îngrijea desigur stăpânul pământului. Aci era curtea, și căsuța de plăcere; colo tihnită cărciumă și poșta, dar toate ruinate, fără coperișuri, și nelocuite; picior de om nu se vedea în acest loc ce fuse acum un an încâtarea trecătorului, și sălașul, nu numai al confortului de țară, ci și al gustului și luxului, precum dovedea podeala cu mozaic a unei săli. Și nici un suflet; nici un cocoș nu cânta; nici o vacă nu răgea; și clinchetul îndepărtat al tălângii de capră pe o stâncă era singurul sunet ce fărîma tăcerea grozavă a cuprinsului părăsit. Asta fuse locuința și satul unui valah regalist, numit Nobcsa, a cărui casă fuse atăcată și prădată de szecleri, și distrusă apoi desăvârșită de alții. Să nu-și inchipuie cineva, că acesta era un caz singular sau că aceste excese avură în vedere numai un par-

tid. Răsboiul în Transilvania era un război al bordeiului împotriva castelului, și al rasei împotriva rasei, în care politica, fie liberală, fie conservatoare, avea puțin amestec. Și să nu-și inchipuiască cetitorul că *Zam* fuse doar o pildă rară de distrugere. Dela intrarea mea în Transilvania, până ce sosii la Hermanstadt — cale de trei zile, fiecă casă lăaturalnică, fiecă cătun, fiecă cărciumă erau devastate; și într'o țară daco-română, mă pot folosi literalicește de cuvintele lui Châteaubriand, vorbind despre călătoria vieții sale, și să numesc această cale:

„*Une longue voie Romaine bordée de monuments funèbres*” — așa des îmi atraseră luarea aminte casele în ruină, ori mormintele acoperite ale trupurilor omenești.

Morala celor de mai sus poate fi spusă în foarte puține cuvinte. Marea majoritate a locuitorilor Transilvaniei sunt daco-români, cari au trăit de veacuri în robie, cum s'ar judeca dintr'o scurtă listă, pe care o dau, despre neputințele sub cari trăiau daco-românii până pe timpul împăratului Josef. Aceste legi s'au fost făcut la 1540; și ori cât de urit ar fi de cătră ultra-maghiari Josef II, e mereu izbit de oare-care dovadă a intențiilor sale umane.

Daco-românul n'avea dreptul să capete un post.

O școală nu putea să ființeze fără invoirea proprietarului de pământ. Daco-românul nu putea să poarte ghete, ci numai opinci.

Daco-românul nu putea să îmbrace haine brodate, ci numai de lână aspră.

Daco-românul n'avea voie să poarte pălărie, ci numai căciulă.

În oraș fereastra casei unui daco-român n'avea dreptul să privească în stradă, ci în curtea doșnică.

Daco-românului nu i-se îngăduia să aibă coș.

Pe scurt maghiarii, cu toată iubirea lor de libertate pentru *ei înșiși*, sunt prea iubitori de *stăpânire* față de *alții*; și daco-românul, — fără a se ține seamă de mulțimea rasei sale în Transilvania, de vioiciunea firească a inteligenței, și de constituția lui voinică și bine proporționată, e lipsit de respectul și puterea unui om liber.

Ultima oră

Sedință de 15 minute. — Includerea sesiunii parlamentare. — Măine se deschide noua sesiune.

Piața parlamentului și străzile apropiate au aspectul obicinuit. În fața intrării în parlament postează un batalion de soldați. Zidirea e împrejmuțată de cordoane puternice de jandarmi și polițiști. Soldați din cavalerie și jandarmi circula pe străzi. Pe la orele 9 și jum. deputații din opoziție, vre-o 70—80 la număr, se apropie în grup compact de parlament. La intrare îi întâmpină inspectorul de poliție, somând pe cei excluși dela ședințe să nu încerce a străbate în cameră. Deputații protestează, se provoacă la mandatul primit din mâinile alegătorilor, toate-s însă zadarnice. Inspectorul de poliție Gerszics nu vrea să știe decât de ordinul primit. În sfârșit, deputații n'au încotro, trebuie să se depărteze. Și aceia dintre opoziționiști cari au liberă intrare la ședințe se solidarizează cu colegii lor și se depărtează împreună cu ei.

Ședința se deschide la orele 11 fără un sfert. Prezidează contele Tisza. Abia 91 de deputați guvernamentali sunt de față, din opoziție nici unul. Miniștrii, afară de contele Zichy, sunt toți la locurile lor. După terminarea formalităților obicinuite, președintele anunță că a sosit un autograf al M. Sale monarhului. Notarul Rudnyánszky dă citire autografului, prin care se închide sesiunea actuală parlamentară și se declară deschisă, cu ziua de mâine, următoarea sesiune a camerei.

După citirea autografului regal, președintele propune ca proxima ședință să se țină mâine, în 19 l. c., și ca ordine de zi să se fixeze pentru această ședință alegerea vicepreședinților și a notarilor camerei. Propunerea se primește cu unanimitate și apoi se închide ședința, care în total n'a durat mai mult de 15 minute.

Consiliu de miniștri în cameră.

Azi dimineată la sfârșitul ședinței membrii cabinetului Lukács au ținut o conferință la care au luat parte toți miniștrii cu excepțiunea ministrului de culte Zichy. S'a discutat în această conferință situația actuală parlamentară și s'au căutat modalitățile pentru rezolvirea problemelor curente. În sesiunea viitoare, ce se va deschide în ședința de mâine, va intra în vigoare noul regulament al camerei. Opoziția n'a recunoscut legalitatea acestui regulament și în consecință se așteaptă ciocniri acute între guvern și opoziție. Guvernul va lua măsuri pentru a evita asemenea ciocniri.

Nimicirea lui Zepelin III.

Hotărît, nemții n'au noroc cu invenția lor. Milioane peste milioane zboară în vânt pentru Zeppelinele lor, dar toate jertfele sunt zădărnice. Una după alta s'au nimicit două Zeppeline, I și II, iar acum ne vine știrea despre nenorocirea lui Zepelin III. În apropiere de Friedrichshafen a explodat și această a 3-a creație a genului german. Din întregul balon n'a rămas decât scheletul de aluminiu. Se bănuiește că această catastrofă a fost pricinuită de mână criminală.

Aeronlan militar impuscat.

O marconigramă ne aduce o știre senzațională, unică în felul său, de pe câmpul de război, din Tripolis. Un aeroplan italian făcea recunoașteri deasupra lagărului turcesc. Un ofițer din artileria turcească a îndreptat tunul asupra lui și la prima salvă aeroplanul s'a prăbușit sfărîmat în bucăți din înălțimile albastre. Eroicul aviator a fost sfâșiat în mii de bucățele.

Bibliografie

Sumarul Nr. 33 din revista „Flacăra” (București) este următorul: Ion Gorun, Iubileul unui respins. Cincinat Pavelescu, M. S. Regelui (poezie). D. Anghel, Reflecțiile unui respins. P. Locusteanu, În cinstea „respișiilor”. H. Lecca, Supremul cult (poezie). L. Reboreanu, Dumnezeu. V. Militaru, După nude (poezie). M. Beza, Mormântul lui Byron. V. Eftimiu, Un trandafir (poezie). P. L. Figuri contemporane. C. Theodorian, De ce am concurat. C. Theodorian, Cum a dress-o inginerul. H. Lecca, Epilog (poezie). D. Anghel, Tigani. C. Pavelescu, Serenadă (poezie). Cronicarul Dâmboviței, Notele săptămânei. Ada Umbră, Trece Dorul (poezie). Ch. Poldy, Sonet. Sp. Cegăneanu, Restaurările Monumentelor istorice. Ecouri, etc.

A apărut revista literară, artistică și politică „Luceafărul” Nr. 23, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: E. G.: Sângele nostru... Maria Cuntan: Poveste (poezie). Veniamin Negru: Strămoșii. Ecaterina Pitiș: Cântec (poezie). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți (roman). Catullus: Cântec (poezie). Cronici: O. C. T.: Despărțământul Giurgeu al „Asociațiunii”. Sfîntirea bisericii din Deda. Statua lui Cuza-Vodă. Însemnări: Florile Dalbe. Simbolul ignoranței. — Bibliografie. Ilustrații: Alexandru I. Cuza-Vodă.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

N. Stefanovici, Begamonoștur. Mai 14 cor.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Dr. RÓTH KALMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8 10, d. a. 2 4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

„TĂRNĂVEANA”

Institut de credit și economii societate pe acții
Sighișoara

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de contabil se scrie concurs sub următoarele condițiuni:

1. Răfătanții să se dovedească absolvirea vreunei școli de specialitate;
2. Serviciul de până acum și aceea că sunt apti a conduce independent toate afacerile de contabilitate și a fi cheia bilanțul independent.
3. Purtarea morală inescutabilă. Ce li-bri de miliție vor fi preferiți.

Acest post în primul an de serviciu se ocupă provizor, iar după serviciu corespunzător de un an, definitiv.

Beneficiara acestui post este:

I. În primul an de serviciu provizoriu:

1. Salar anual de K. 1400 — plătit în rate lunare egale anticipate.

2. Bani de cvartir K. 360 —

3. Tantiema statutară.

II. După definitivare:

1. Salar fundamental K. 1600 —

2. Bani de cvartir K. 480 —

3. Tantiema statutară.

Postul este a se ocupa la 1 Iulie a. c.

Directiunea.

Se vinde

dreptul de opțiune la 35 buc. acții „Albina” cu prețul de 85 cor. lucata. Adresa la administrația ziarului „Românul”.

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare în cancelaria subscrisului.

Dr. Emil Șelariu, avocat
Hațeg (Hátzeg).

Aviz!

Am onorul a face cunoscut onor. public:

I.

că cancelaria din Lugoj mi-am predat-o dlui avocat Dr. Corneliu Jurca din Lugoj;

II.

Că mi-am deschis cancelarie advocațională nouă în Boșsa-montană (Boksa-bánya).

Cu stimă:

Dr. Stefan Petrovicu,
avocat.

MINISTERUL FINANTELOR

Directiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice.

Datoria Publică.

Nr. 31660

24 Mai 1912

PUBLICAȚIUNE

A 13-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din a. 1905. Împrumutul de Lei 100.000.000 se va efectua în ziua de 1 Iunie (18 Iulie) 1912, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 654.500 în proporția următoare:

33 titluri de câte Lei	5.000	Lei 115.000
78 " " " "	2.500	" 195.000
164 " " " "	1.000	" 164.000
361 " " " "	500	" 180.500

826 titluri p. o valoare nominală de Lei 654.500

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Contabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.

D. Petrovicu.

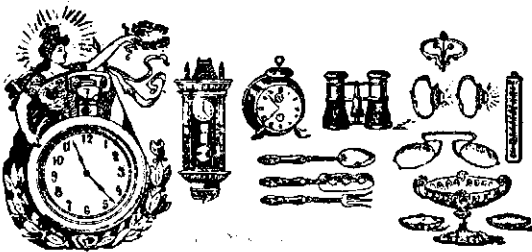
Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie

Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, prețis și ieftin. Serviciu conștiințios.

MASINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlmez és cementgyári gépgyár r.t.

BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93-13.

**BIROU COMERCIAL PENTRU IMOBILE
:: ȘI PENTRU CREDIT FONCIAR ::**

Rezolvă în mod foarte culant cumpărarea și vânzarea de pământuri, vii, păduri și case. Mijlocește împrumuturi noi și convertează grabnic și favorabil datorii vechi, atât în loc, cât și în provincie. Sunt prenotate actualmente mai multe case mai mici și mai mari din loc, precum și mai multe proprietăți. În caz de binevoitoare autorizare până la rezolvire nu se compută nici o cheltuială.

LUSTBADER ADOLF

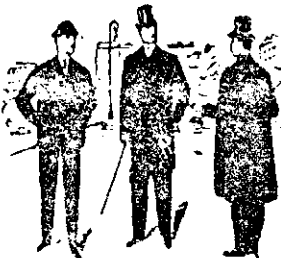
birou de mijlocire conces. prin lege.
ARAD, piața Liberiității (Szabadság-tér) nr. 12.

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvár.

— În colțul străzilor Unis și Rózsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele.

Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită
:: bine ::

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
- F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduia la lucru de mână.
- Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
- B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
- C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizare nisipului.

SZÁNTÓ és BECK, ingineri,

fabrică de mașini pentru industria de nisip
BUDAPEST, VIII., Viola-utca 7. sz.

Stoboare de sârmă

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

KLEIN ISTVÁN,

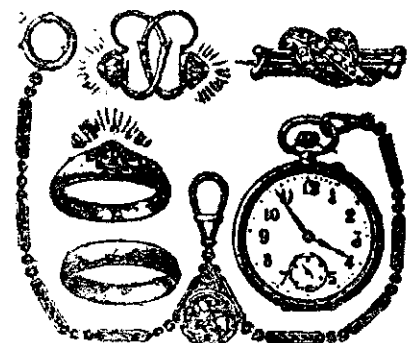
fabrică pentru împletituri de sârmă,
Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice. Cele mai frumoase rețele! Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schintei, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru feruști de orice mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt
Prospect de prețuri trimit gratis.

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

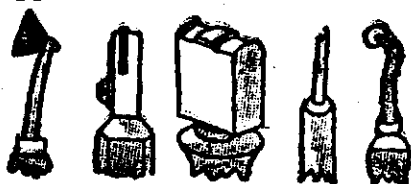
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel. În ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole opace. În atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

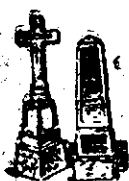

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de brânșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca

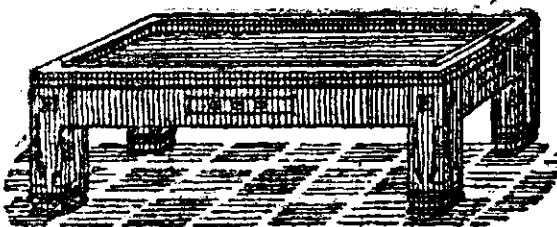
Primește ori-ce lucrări ce se referă la brânșă mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare.

Premiat la expoziție cu medaile de aur.

H. PÁLLÁN succesor

Styászni József

prima fabrică ardelenă de biliardo și timplărie în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor. La cerere trimite instalatorul de biliardo și în provincie. — Ține mare asortiment de biliardo noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb

În atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

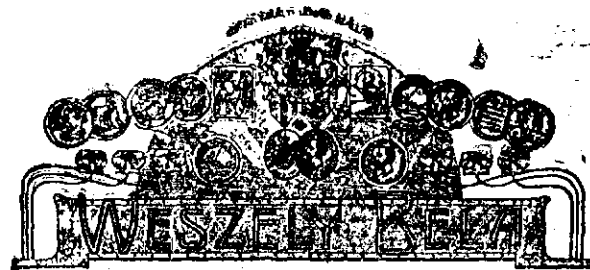
ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștințez pe on. public, că în brânșă arhitectonică execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc cu prețuri cât se poate de moderate. Comande primește atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.

Gustați
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

BE.SO L. HORDÓ-GYÁROS • ALAPÍTOTT 1895.

Pregătește: butoaie, vane

în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanță. — Primește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu oret convenabil

MARE DEP. TI
FURNISORUL CURȚII R. ALE ROMÂNE

WESZELY BELA
PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,
→ LIPOVA. ←

ANUNȚURI

se primește cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul.”

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,
— Nagybeeskerek. —

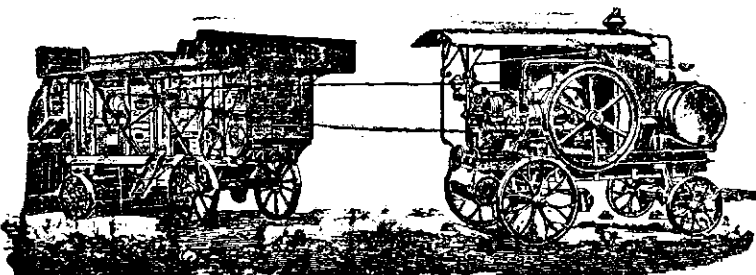

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păsă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revinzătorilor li se dă rabat

Fabrica de mașini și turnătorie de metale **Fürst Antal,** Timișoara-Fabric

Șirul stâng al Begel nr. 11. — (în casa proprie).

Primește spre lucrare: diferite piese pentru mașini de abur, în ori-ce mărime. Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt. Cilindrele se găuresc la fața locului fără desaranjament.

Ori-ce reparație la cazan ori mașini o face în execuție solidă, cu preț foarte ieftin.

Fabrică: Cazane nouă pentru aburi și dula-puri p. locomobile.

Ciselește și curăță cilindre pentru mori.

Folosește Doamnă

„Crema Margit” a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore. Deoarece „Crema-Margit” o imităază și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru accia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit” e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

Cereți și răspândiți

„ROMÂNUL” și
„POPORUL ROMÂN”

pretutindeni!

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-abadă — Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg“)

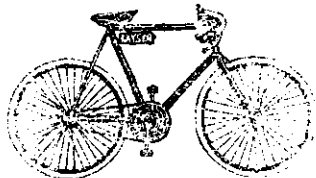
Fond. în anul 1830. Telefon nr. 46. Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de mașini de cusut pentru case precum și pentru ateliere; mașini de cusut speciale pentru blanări, mănușeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicul-Premier. Kayser etc. Garnituri pentru biciclete, clopoțele, lampe, cornete, ținător de săbii, pompe în totă mărimea, etc. etc.

Fără agenți!

GRAMOFOANE;

Pathé cu marca „Engel“ Automate statif.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plățire în bani gata și'n rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.

Garanță. Executare excelentă.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,
mecanic.

Mare atențiune!

Sam. Wagner

Prima turnătorie de fer sibiiană. — Fabrică de mașini agricole. — Atelier de mori și prăvălie de fer.

Recomandă cu cea mai mare căldură bogatul său asortiment de totfelul de motoare dela prima fabrică, dela cel mai mic și până la cel mai mare; asemenea și mașini de treerat din renumita fabrică HOFHERR dela cea mai mică și până la cea mai mare; nu mai puțin recomandă și totfelul de articole pentru edificări precum Cement de Portland și Roman din Beocin, traverse, trestie, carton cătrănit pentru invălit, pânză de sârmă pentru îngrădit, precum și orice fel de ferărie aparținătoare la edificări.

Toate pe lângă cea mai strictă garanță cu prețuri foarte moderate și condițiuni de plată avantajoase.

Nu vă grăbiți a comanda din alt loc, până nu veți vizita în prima linie această mare și bine asortată fabrică.

Efectuarea se face prompt și conștiințios.

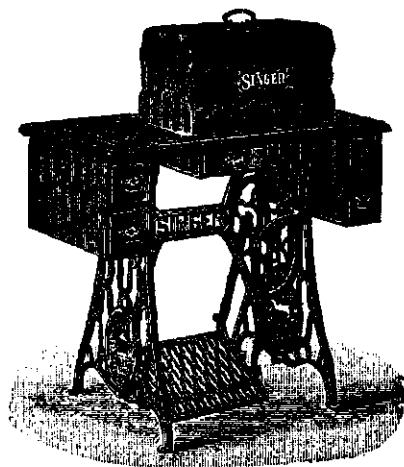
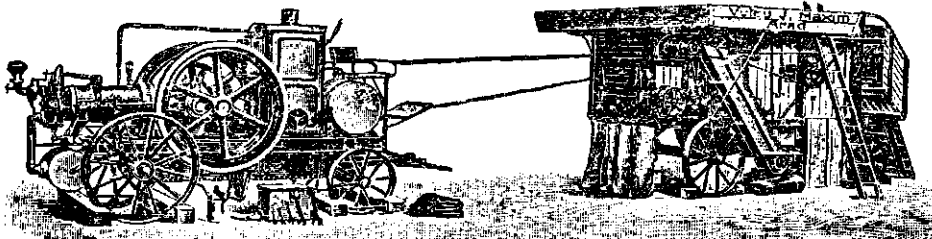
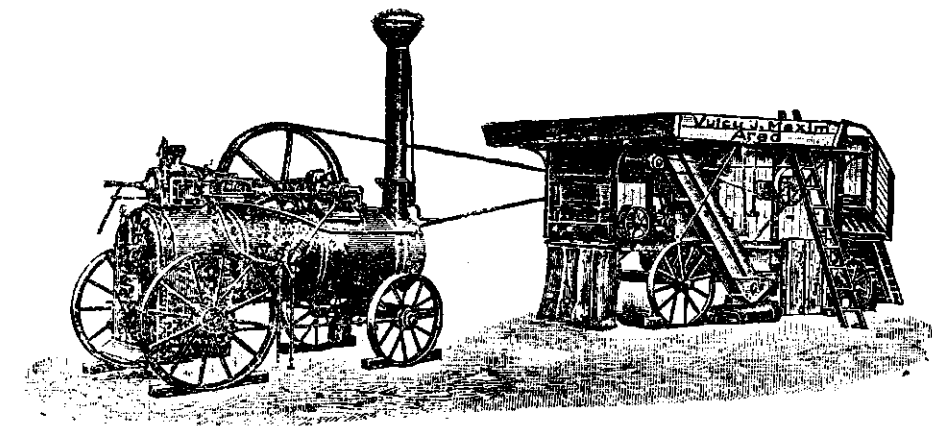
Feriți-vă stimați agricultori a nu cumpăra imitații, și vă feriți de excoici.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de sărat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormic din America, mașini de cosit nutreț și, Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, cerele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinilor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Câtiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajez.

Să sprijinim industria locală!

Cel mai mare depozit de pălării din Făgăraș și împrejurime a lui
IOAN WELTHER MĂESTRU de pălării
FĂGĂRAȘ, piața Ferencz József-tér 17.

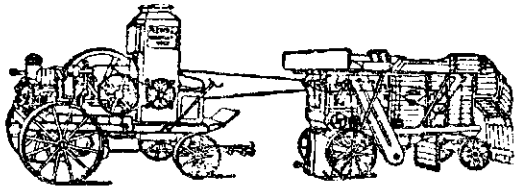

Recomandă în atențiunea m. st. publice din loc și împrejurime depozitul său foarte bogat în pălării, de cea mai

bună calitate pentru femei, bărbați și copii, precum și pălăriile de model pentru femei după cea mai nouă modă din Paris, Viena și Budapesta, și șapei de sport pentru copii, pălării de sport dela 1 cor. 40 fl. în sus. Are în depozit străcurătoare de vin și rachiu. Căleatul cilindrelor se execută la moment. Primește curățirea și văpsirea pălăriilor pe lângă prețurile cele mai favorabile.

Atențiune!

Aduceți la cunoștința on. proprietari și economi, că

Pe timpul trieratului

suntem în plăcuta pozițiune de a expedia imediat 2 garnituri cu aburi de trierat de 4 cai putere, 3 garnituri de 6 cai putere și 3 garnituri de 8 cai putere, precum și mai multe garnituri cu benzin de trierat și motoare cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă cele mai favorabile condițiuni de plătire.

Cu stimă:

FRĂȚII BURZA mare magazin de mașinării economice și ferării, reprezentanți cerc. a fabricii de mașini „Nicholsohn“,
ARAD, piața Boros Béni nr. 1.

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante
ploiere? numai

la fabrica **Gustav Schmidt**, SIBIU Piața-mare în palatul **Bodenkredit**

se pot afla noutățile cele mai moderne

En-tout-cas

și

ploiere

pentru **dame și bărbați** în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

Babos Béla

SIBIU Bulevardul mic (Kleine Ring) nr. 24.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de **violini artistice** noi și vechi și pentru **școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice** și părți de instrumente etc.

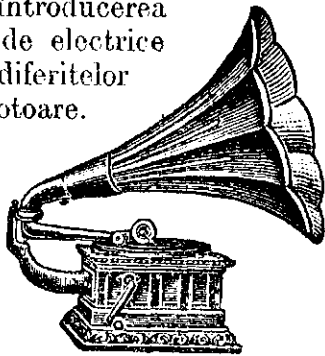
Gramafone și plăci asortiment bogat

Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță.

Reparaturile se execută conștiințios și artistic.

Leitner Sándor mechanic și electrotehnic
Cluj-Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: *casse de bani, biciclete, mașini de cusut, gramafone și mașini de scris.* Primește orice muncă de bransă, precum: introducerea sonerilor, a luminii de electrice și a diferitelor motoare.

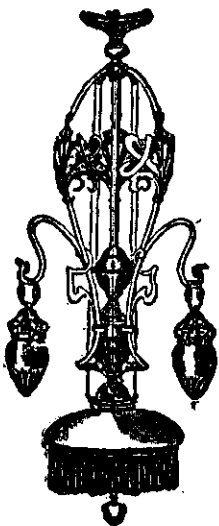
PREȚURI IEFTINE!

„La manufactor“.

HAUPT DÁNIEL
FERĂRIE ȘI PRĂVĂLIE DE VOPSELE
FĂGĂRAȘ piața Ferencz-József 27

Mare magazin în toffelul de articlii de măsă, fierar și lăcătuș, fiere pentru zidiri și pentru mobile, cumpene zecimale pentru bucătărie și pentru prăvălii.

Vase pentru bucătărie de email „Sphinx“ veritabile, tacâmuri de masă Solingen veritabile, linguri veritabile de Alpaca și ține de Berndorf, lampe și părți de lampe. Trăsuri pentru copii, frumoase și durabile, cu prețurile cele mai convenabile!

Jacării cu prețuri foarte scăzute.

Ciment port. și țigile de acrop. de Brasso

SERVICIU CONȘTIINȚIOS!

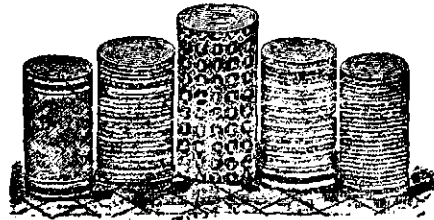
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu serisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agenția principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografice se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și toffelul de rechizite dactilografice fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

In despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și toffelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

Invenție senzațională.Brevetat sub
No 3956.Scutit prin lege
sub No 141.**• ANTICOL •**

In atenția prășitorilor de vite!

ANTICOLUL e de un efect uimitor **COLICEI.**
în contra :

Experiența de doi ani la regimentul I. de husari arată că în contra colicei nu există un alt leac mai cu efect decât **ANTICOLUL**, deoarece în toate cazurile și un prav ajunge ca să producă efectul așteptat. La cai în cazurile cele mai grave e destul un prav, vindecare la 1¹/₂ ore. La vite cornute 1 eventual 2 pravuri, vindecarea 1 oră
In propriul interes comandă o cutie, ca să o ai în caz de lipsă, costă 4 coroane (2 pravuri).

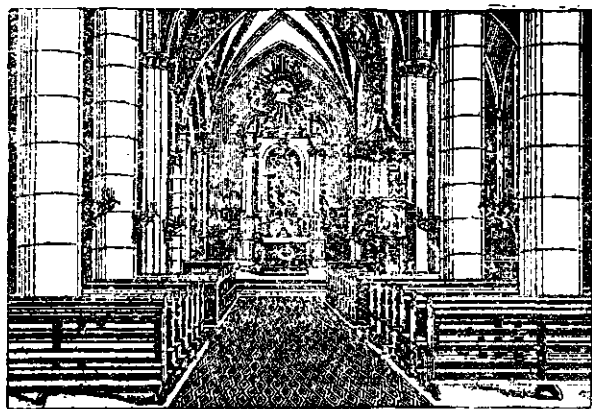
Se poate comanda la :

LABORATORUL ANTICOL**Mayer Ignác, med. veterinar șef reg. Brașov.**Kaiserl. und Königl.
Husaren-Regiment Kaiser No 1.**Certificat.**

Subsemnatul am folosit preparatul dlui Mayer Ignác, medic veterinar de stat, la boala așa numită colică, atât a cailor mici cât și la ai regimentului, cu un rezultat uimitor, pentru care, precum și pentru forma ușor de usat îl recomand cu căldură oricui.

Brașov, 21 Aprilie 1896.

(L. S.)

ss. *Litke*, colonel.**GAÁL
JÓZSEF**

măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de mășerie pentru biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine, Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

Hans Fabrițius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asiguraresocietate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca aevizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la :

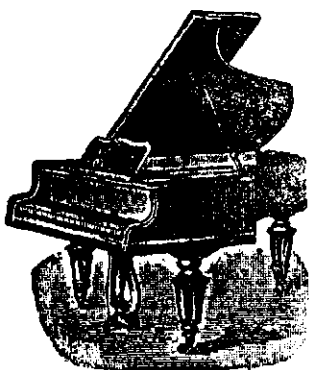
„Banca generală de asigurare“ DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ.
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.

Primul și cel mai mare depozit de piane W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: pianе, harmonici și pianine, fabricație Bössendorf, Schreighoffer și Förster.

Imprumută pianе în condiții favorabile

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și mol nu se găsesc între ele. **Pentru trăsnicia fiecărei bucați garantăm.**

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

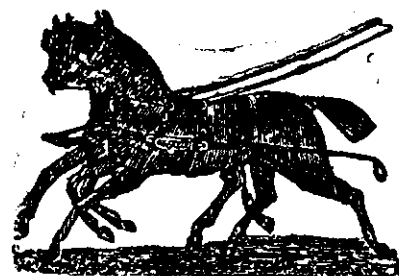
Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Atelier de curelărie, pelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

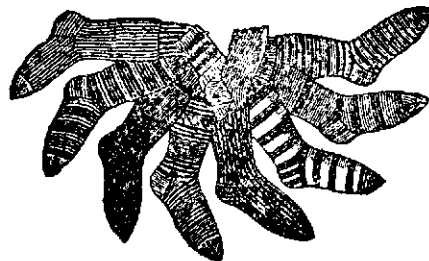
(odinoară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,
Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru cărotat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe umă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civil și militari, cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. **Mare depozit de hamuri pentru cal dela soierile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cal și cofere de călătorie.** — Comandele se efectuează conștiincios.

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER

și fiul,

prăvălie de tricouri și împletituri,

SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.
En gros. En detail.

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.
Telefon Nr. 47.

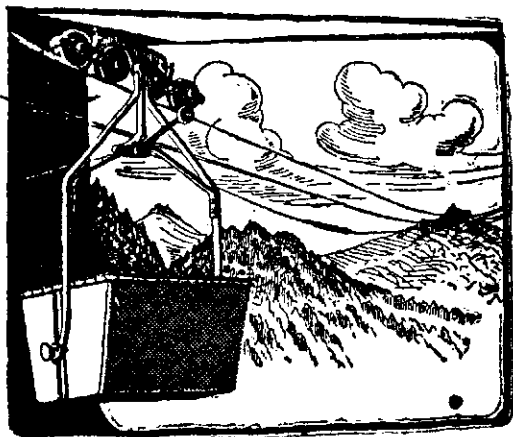
Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) **MAREA EXPOZIȚIE** de totfelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra Atelierului propriu de **SCULPTURĂ** și **TAPIȚERIE** de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuează prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate.

Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST,

VI., PALOTAI-UT 15—11.

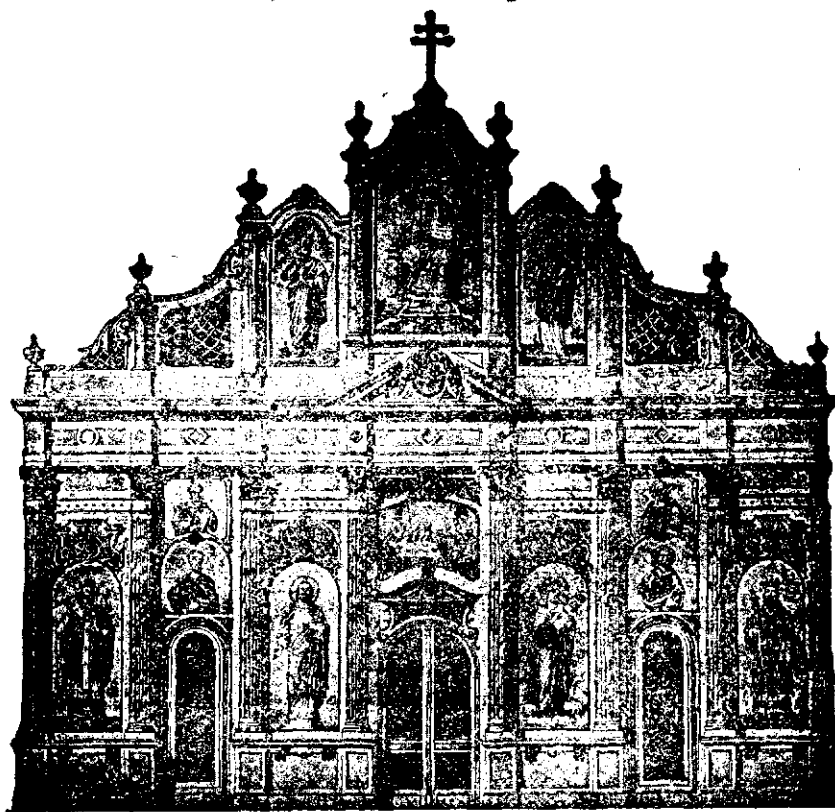

Linii funiculare, șghiaburi de precipitat, vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetate „Balon”, cângi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frânghii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportere, etc.

Schmidt János succesor **Schmidt Ferencz**

instituit pentru ridicarea altarelor în

— Budapesta, Köbányai-ut 53. —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii.
Prețuri moderate. Condiții favorabile de plată.